

KOTIMAISTEN, AVOMAALLA KASVATETTUIEN LEIKKOKUKKIEN TRENDI

Miksi kotimaisten leikkokukkien kiinnostus on kasvussa?

AMK opinnäytetyö

Hortonomi, puutarhatalous

Kevät 2022

Salla Hyvönen

Hortonomi, Puutarhatalous

Tekijä Salla Hyvönen

Työn nimi Kotimaisten, avomaalla kasvatettujen leikkokukkien trendi

Ohjaaja Pasi Käkelä

Tiivistelmä

Vuosi 2022

Opinnäytetyö selvitti syitä ja taustoja sille, miksi kotimaiset, avomaalla viljellyt leikkokukat ovat työn kirjoitusvaiheessa vuonna 2022 nousseet niin trendikkäiksi. Haastattelujen perusteella tuli esille näkökulmia, jotka ovat vaikuttaneet trendin kehitykseen ja koottiin tulevaisuuden näkymiä yhteen. Haastateltaviksi valikoitiin alan asiantuntijoita, joiden joukkoon lukeutuu viljelijöitä, kauppiaita sekä alan asiantuntijoita median kentältä.

Tavoitteena oli nostaa esille kotimaassa mahdollisimman vastuullisesti tuotettujen kukkien tarinaa ja antaa vaihtoehtoja kukkakuluttamiseen. Lähituotteiden buumi on levinnyt laajasti ja ulottuu myös kukkatuotantoon. Maailmalta puhaltavat uudet avomaan leikkokukkatuulet ovat kannustaneet myös pohjoismaita kukkien viljelyyn. Ilmaston lämpeneminen tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan alaan viljelyolosuhteiden muuttumisella ja vaikka se voisi olla positiivista viljelyn kannalta, on kotimaisella kukkaviljelyllä myös ilmaston lämpenemistä hidastava vaikutus.

Tietopohjassa tutustuttiin leikkokukkamarkkinoihin yleensä, sekä katsottiin taakse päin avomaalla viljeltyjen kukkien historiaan. Lisäksi työssä esiteltiin mitä tarkoittaa ”slow flowers”, eli vapaasti suomennettuna ”hitaat kukat” ja tutustuttiin ilmiön vaikutuksiin niin mediassa, kotipuutarhoissa kuin leikkokukkaviljelyssä. Uusia slow flowers -viljelijöitä ilmaantuu koko ajan lisää ja ala on selkeästi kasvamassa. Miksi kotimaiset, avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat nyt suosiossa, mikä on tuonut kukkien viljelyn tähän pisteeseen ja onko viljelyllä tulevaisuutta? Näihin kysymyksiin pyrittiin saamaan vastauksia alan asiantuntijoita haastatteleamalla.

Opinnäytetyön tilaajana toimi Slow flowers Finland -yhteisö ja sen jäsen, avomaalla kukkia ammattimaisesti viljelevä Anna-Maija Niittynen. Työn tavoitteena oli koostaa hajallaan olevaa tietoa kotimaisten, avomaalla kasvatettujen leikkokukkien trendin muodostumisesta ja syistä. Koottu tieto auttaa viljelijöitä ja slow flower -yhteisöä ymmärtämään omaa toimintaympäristöään ja tekemään kehitystyötä.

Avainsanat Leikkokukka, avomaa, viljely, slow flowers

Sivut 41 sivua ja liitteitä 5 sivua

This thesis explains the reasons and backgrounds why homecrown, open field cut flowers have become trendy in 2022. Based on the interviews, the work explored the perspectives that have influenced the development the trend and it discusses prospects. Flower experts, including farmers, traders, and reporter from garden media were interviewed for this thesis.

The aim is to emphasize the story of responsibly produced flowers and provide alternatives to consumption of the flowers. The local food boom is popular and extends to flower production. Open field cultivated flowers from the world have also encouraged the Nordic countries to grow flowers. In the future, global warming will affect the changes in cultivation conditions, and while it could be positive for cultivation, homecrown floriculture will also have a slowdown effect on global warming.

The theory introduced the cut flower market in general and discussed the history of flower cultivation. The work also explained what the term “slow flowers” means. And explored the effects of this flower phenomenon in the media, in home gardens, and in cut flower cultivation. Slow flower farming is gaining popularity and the field is growing. But why are homecrown, open field cut flowers now popular, which reasons have brought flower cultivation to this point and does cultivation have a future? The thesis aims to answer these questions by interviewing experts in the field.

The subscriber of the thesis was the Slow flowers Finland community and its member Anna-Maija Niittynen, who professionally grows flowers in the open field. The aim of this work is to compile scattered information and causes of the trend of homecrown, open field cut flowers. The information gathered will help farmers and the slow flower community understand their own operating environment and do develop their work.

Keywords Cut flower, open field, cultivation, slow flowers

Pages 41 pages and appendices 5 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Leikkokukkamarkkinat	2
2.1	Viljelyn ja tuotannon laadunvalvonta	5
2.2	Kotimaisten leikkokukkien lyhyt historia	6
2.3	Kotimaiset leikkokukat vuonna 2022	7
2.3.1	Kasvihuonetuotanto	7
2.3.2	Avomaatuotanto	9
3	Hitaiden kukkien resepti	11
3.1	Viljelymenetelmät ja maantieteelliset olosuhteet	11
3.2	Slow flowers – hitaat kukat	15
3.3	Slow Flowers Finland -viljelijäyhteisö	17
3.4	Puutarhaharrastaminen ja ilmiön leviäminen mediassa	19
3.5	Kannattaako kukkien viljely?	21
3.5.1	Slow flower kukkien brändäys	24
4	Miksi kotimaiset, avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat trendikkäitä?	25
4.1	Viljelijät	27
4.1.1	Slow flower kukat ja tuotteet	29
4.1.2	Kukkien myynnin kehittäminen viljelijöiden näkökulmasta:	31
4.2	Kukkakaupat	32
4.2.1	Kehitettäviä seikkoja kukkien myynnin osalta	34
4.2.2	Miten trendiä voisi hyödyntää jälleenmyyjien näkökulmasta?	36
4.3	Alan asiantuntijat	36
5	Pohdinta	39
	Lähteet	42

Liitteet

- Liite 1 Taimitarha- ja leikkokukkaviljely avomaalla ELY-keskuksittain 1984–2014
- Liite 2 Avomaatuotannon jakautuminen Suomessa vuosina 2020 ja 2021.
Erytystarkennus vuoden 2021 leikkokukkien ja leikkovihreiden viljelymääriin.
- Liite 3 Haastattelukysymykset
- Liite 4 Suomessa viljeltäviä lajeja ja lajikkeita: leikkokukat
- Liite 5 Suomessa viljeltäviä lajeja ja lajikkeita: Kukkivat ja marjovat puuvartistet, leikkovihreät; ruoho- ja puuvartistet, koristeheinät

1 Johdanto

Leikkokukkien ympärillä pörräävä median nostattama kuhina on kuin suoraan leikkokukkapelloilta, jossa pölyttäjät tekevät työtään. Pieniä kukkapeltoja ja viljelypalstoja on perustettu muutaman lähivuoden aikana Suomeen useita. Avomaalla viljeltyjen leikkokukkien suosio on noussut sosiaalisen ja painetun median ansioista aivan uusiin mittasuhteisiin. Sosiaalisessa mediassa levinnyt Slow flower -ilmiö on kotiutunut Suomeen ja innostanut uusia viljelijöitä tarttumaan tilaisuuteen toteuttaa itseään kukkien viljelijänä. Ilmiö koskettaa kaikkia sen löytäneitä ammattiviljelijöistä kotipuutarhureihin ja ehkä siksi sen suosio onkin niin tarttuvaa; kuka vaan voi viljellä omia leikkokukkia.

Maailmalla vallinnut Covid 19 -pandemia, etätyörajoitukset ja niiden myötä lisääntynyt kotoilu on herättänyt monien viherpeukalot ja puutarhanhoidon into on lisääntynyt. Kekkilän tekemän, vuoden 2021 puutarhatrendit- raportin mukaan 40 % kyselyyn vastanneista on aloittanut puutarhanhoidon tai innostunut siitä uudestaan. (Kekkilä Garden, 2021) Omien leikkokukkien viljely sopii hyvin nykyajan trendiin luonnonmukaisemmista kotipihoista ja luonnon monimuotoisuutta kunnioittavasta viljelystä. Myös suuremmat ilmaston ja luonnon tilaan liittyvät kysymykset voivat herättää halun viljellä kukkia omavaraisesti. Pihoihin halutaan kauneutta kukilla ja kukkivilla puuvartisilla kasveilla ja samalla niillä houkutellaan pörräisiä ja pölyttäjiä. Myös kukista tehdyt kimput ja asetelmat kiinnostavat koko ajan enemmän. (Versoileva, 2022) Luonnonmukaisuus, luonnon monimuotoisuus, lähituotanto, pienyrittäjät, hiiliviisas viljely, myrkytön viljely ja pölyttäjien huomioiminen ovat kaikki avainsanoja, jotka sopivat ”hitaiden kukkien” viljelyyn.

Eettiset ja vastuullisesti tuotetut kukat kiinnostat tiedostavia kuluttajia ja ovat saaneet pienviljelijät liikkeelle. Ilmaston lämpenemisen vaikutuksia halutaan vähentää kestävästi tuotetuilla kukilla. Perusperiaate on, että kun kukkia viljellään ja myydään paikallisesti, kuluu kuljetusmatkoihin vain vähän energiaa. Avomaan leikkokukkia viljellään useamman viljelijän toimesta, mutta suurempi tuotanto on tällä hetkellä vielä lähtökuopissa. Alan ammattimaistumista on jo silti havaittavissa. Viljelijöitä on muutamia kymmeniä ja heitä ilmaantuu koko ajan lisää, mutta yhden viljelijän tuotantomäärät ovat vielä hyvin pieniä.

Tulevaisuus näyttää, miten ala kehittyy. Viljelytekniikoiden kehittyessä tuotanto tulee osalla varmasti kasvamaan ja ammattimaistumaan.

Suomessa ”slow flower” innostus nousi pinnalle 2010-luvun lopussa. Amerikasta lähtöisin oleva ilmiö näkyi vahvasti sosiaalisen median kanavissa ja puutarhalehtien sivuilla. Kukat houkuttelivat kuluttajia ja kiilasivat mediatilassa vihannesten ohi. Mielikuva kesäisestä kukkapellosta sai monen tarttumaan talikon varteen ja ilmiö juurtui Suomeen. Vuonna 2020 syntyi Slow Flowers Finland viljelijäyhteisö.

Tässä työssä perehdytään avomaan leikkokukkien nostattamaan ilmiöön ja pohditaan, mitkä kaikki asiat ovat johtaneet alan tähän pisteeseen. Opinnäytetyötä varten haastateltiin viittä slow flower viljelijää, kahta kukkakauppiasta, sekä alan asiantuntijoita median kentältä. Tietopohjassa tutustutaan yleisesti leikkokukkamarkkinoihin, raotetaan hieman avomaalla viljeltyjen kukkien historiaa, sekä pohditaan kotimaisten leikkokukkien viljelyn herättämiä ajatuksia siitä, miksi ne kiinnostavat ihmisiä. Alan asiantuntijoilta tuli myös paljon näkökulmia kukkien hinnoitteluun ja brändäykseen.

Aihetta on tutkittu vähän, joten ilmiötä tarkastellessa lähteinä on käytetty paljon artikkeleja. Moni alalla toimiva haastateltavakin totesi, että aiheesta löytyy hyvin vähän tieto- ja tutkimuspohjaista kirjallista tietoa. Viljelystä löytyy ohjeita ja materiaalia, mutta suuri osa tiedoista on vielä kirjoittamatonta ammattitaitoa. Leikkokukkien viljely on muuhun alaan verrattuna niin pieni siivu, että se ei aina edes näy tilastoissa. Ulkomailta saatava tieto ei aina vastaa Suomen olosuhteita ja tuontiin ja massatuotantoon liittyvät tarkemmat tiedot olivat niin sanotusti kiven alla. Tämän työn haastatteluiden peruskysymyksenä kaikille haastateltaville oli kysymys: Miksi kotimaiset, avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat nyt trendikkäitä? Muuten kysymykset poikkesivat hieman riippuen siitä, oliko kyseessä viljelijä, kukkakauppias, median edustaja vai muuten alalla toimiva ammattilainen.

2 Leikkokukkamarkkinat

Leikkokukkia tuodaan Suomeen eri puolelta maailmaa rahtikuljetuksina. Suurimmat tuontimaat ovat Hollanti, Britannia, Saksa ja Venäjä. Suurimmat tuotantomaat taas ovat

Kolumbia, Ecuador, Kenia ja Etiopia (OEC, 2019). Myös Israelissa ja Euroopan maissa tuotetaan meille saapuvia leikkokukkia. Esimerkiksi Ecuador ja Kenia ovat ruusun (*Rosa*) tuotantomaita, Kolumbiassa viljellään liljoja (*Lilium*) ja krysanteemeja (*Chrysanthemum*), Thaimaassa orkideaa (*Orchidaceae*). Noin 40 % maailman kukista kulkee Alankomaiden kautta (Kuva 1). (Yle, 2020)

Kuva 1. Leikkokukkien kuljetusreitit maailmalla (UN-Comtrade, Royal FloraHolland, Rabobank, 2016).

Vuoden 2019 koronapandemian takia kukkateollisuus ajautui kriisiin. Rahdit eivät päässeet kulkemaan ja valmiiksi pakattuja kukkia jouduttiin heittämään pois. Tuotantomaisissa jouduttiin sulkemaan kasvihuoneita, joka tarkoitti satojen tuhansien kasvihuoneilla työskentelevien jäämistä työttömiksi. Tilanne oli yllättävä, eikä sitä ollut osattu ennakoida. Teollisuus on taas palaamassa entiselleen, vaikka tappioiden täyttämiseen kuluukin vielä aikaa. Koronasta aiheutuvat muutokset ovat kuitenkin tuoneet kukkakauppaan myös uusia puolia. Esimerkiksi verkkokauppa on vilkastunut. Kriisin keskelle on haluttu piristystä kukkien muodossa. Myös puutarhakauppa ja ruukkukasvien myynti on lisääntynyt koronan ansiosta. (Yle, 2020)

Verkossa toimivat tukut helpottavat kukkien tilaamista ja valikoima on tänä päivänä suuri. Ulkomailta tuodut kukat ovat lähes kaikille kukkakaupoille elinehto. Monet kukkakaupat toimivat täysin ulkomaisten kukkien varassa ja marketit myyvät sesonkien mukaan eri maista tuotuja kukkia. Kuluttajat ovat tottuneet saamaan tuoreita kukkia ympärivuotisesti ja niitä ostetaan tasaiseen tahtiin. Markettien valikoima koostuu lähes kokonaan ulkomailta tuoduista leikkokukista, pois lukien kotimaiset tulppaanit sesonkiaikaan. (K-market, n.d.)

Kukkien viljelyyn ja kuljetuksiin käytetään runsaasti energiavaroja. Kukkateollisuutta ja sen aiheuttamia vaikutuksia ympäristölle voi hyvin verrata pikamuodin aiheuttamiin ongelmiin. Hävikkikukkayrittäjä Kati Mayfield kertoo Kotivinkin haastattelussa kukkateollisuuden varjopuolista: ”Kukkaa kuljetetaan pitkiä matkoja ja arvioilta jopa 40 % leikkokukista päätyy hävikkiin ennen kuin ne ehtivät kuluttajalle. Hän on huolissaan myös torjunta-aineiden käytöstä, veden kulutuksesta ja kukkien pakkauksista syntyvästä jätteestä ja niiden vaikutuksista ympäristöön. Lisäksi kukkateollisuuteen liittyy usein ihmisoikeusongelmia: ”Työntekijät voivat altistua kemikaaleille ja työskennellä pitkiä päiviä ilman kunnon korvausta, työ sopimusta ja ammattiliiton tukea” Mayfield ynnää. Ylen artikkelin mukaan Keniassa kausityöläiset tekevät vain puolet vuodesta töitä kukkatiloilla, 70 € kuukausipalkalla. (Yle, 2020) Mayfield jatkaa: ”Kukat matkustavat usein pitkiä matkoja ja eri käsien läpi. Koska tuotantoketju ei ole kovin läpinäkyvä, on hankala sanoa, mistä jokin kukka on tullut ja onko se kasvatettu vastuullisesti vai ei.” (Meillä kotona, 2022) Mayfield perusti Flower Rescue -yhdistyksen pelastaakseen hävikkiin joutuvat kukat. Hävikkikukkien hyödyntäminen ei ratkaise varsinaista ongelmaa, mutta on tuonut iloa monelle. Hävikkikukista on tehty vuonna 2022 muutamassa vuodessa jopa 4500 kimppua vapaaehtoisvoimin ja kimput on toimitettu esimerkiksi vanhainkoteihin ja sairaaloihin. Kukkateollisuuden hävikki on innoittanut muitakin kehittämään ongelmaan ratkaisuja; toinen innovaatio hävikkikukkien uudelleen käytölle syntyi Irene Purasachitin mielessä, kun hän törmäsi kukkateollisuuden jäteongelmaan. Hän tekee hävikkikukista teollista materiaalia, josta voidaan tehdä esimerkiksi kukkaroita ja käsilaukkuja. (Aalto yliopisto, 2021)

2.1 Viljelyn ja tuotannon laadunvalvonta

Niin kuin kasviksilla, niiden viljelyllä ja tuotannon eri vaiheilla, myös leikkokukkateollisuudella on sertifiointiohjelmiä, joita ne noudattavat. Sertifiointiohjelmat on luotu varmistamaan laadukkaiden tuotteiden turvallinen tuotanto. Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission (UNECE) sertifiointimaihien kuuluu 56 jäsenvaltiota Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Aasiassa (UNECE, n.d.). UNECEN kukkien ja koristekasvien laatuvaatimuksessa vaaditaan tuotavien kasvien olevan ostajan vaatimusten mukaisia. Toimittaja vastaa kukkien laadusta ja IPPC standardien mukaisista tarkastuksista. Laatuvaatimuksissa tulee myös ilmi, että kukkien ja koristekasvien viljelyssä ja tuotannossa on noudatettava erilaisia kasvisuojelun-, turvallisen maatalous- ja elintarviketuotannon-, ja kestävien ympäristönsuojelun periaatteita (Taulukko 1). (UNECE, n.d.)

Taulukko 1. Sertifiointiohjelmien nimet ja niiden selitykset.

IPPC: International Plant Protection Convention	Kansainvälinen kasvisuojeluyhteisö
GAP: Good Agricultural Practice	Maatalouskäytäntöjä turvalliseen ruuantuotantoon
GLOBALGAP	Elintarviketurvallisuus ja kestävyys
MPS-GAP: More Profitable Sustainability	innovatiivisia sertifiointistandardeja kestävään puutarhatuotantoon
IP: Integrated Production	Kestäviä maatalouskäytäntöjä, ympäristön ja monimuotoisuuden suojelua

On myös muita laadunvalvontasysteemejä. Yksi esimerkki on Reilu kauppa. Se valvoo ja auditoi tuotteiden viljelyä, tuotteita ja viljelyolosuhteita Reilun kaupan viljelyksillä. Reilun kaupan sivuilla kerrotaan: ”Reilun kaupan sertifioidut kukkatilat ovat suurtiloja Keniassa, Etiopiassa, Ugandassa, Tansaniassa, Zimbabwessa, Sri Lankassa ja Ecuadorissa. Reilu kauppa

pyrkii parantamaan työntekijöiden asemaa, ja siksi Reilun kaupan kriteerit koskevat nimenomaan työnantajia.” Reilu kauppa lupaa työntekijöille vähimmäispalkan, sekä Reilun kaupan lisän ja valvoo viljelyn ympäristösäädöksiä, sekä työntekijöiden, lasten ja naisten oikeuksia. Suomalaisille Reilun kaupan ruusut ja neilikat tekevät kauppansa, sillä Kansainvälisessä Reilun kaupan tekemässä vertailussa suomalaiset ostavat henkeä kohden eniten Reilun kaupan kukkia. (Reilu kauppa, n.d.) Ulkomailta tuotujen leikkokukkien vastuullisia tuottajia ovat esimerkiksi Florverde, SCS Global services ja Rainforest alliance. (Meillä kotona, 2022)

2.2 Kotimaisten leikkokukkien lyhyt historia

Leikkokukkien viljelyllä on Suomessa pitkät perinteet. Edellisen vuosisadan alussa kukkia on jo viljelty avomaalla, mutta sotavuosien takia niiden viljelystä luovuttiin, koska oli tärkeämpää viljellä syötäväksi tarkoitettuja kasveja. 1950–1960-luvulla viljely aloitettiin uudestaan ja 1960-luvulta lähtien kukkien viljely eli kasvun aikaa. 1970–1980-luvuilla moni viljelijä viljeli leikkoruusua kasvihuoneissa ja samoihin aikoihin kukat ilmestyivät ensimmäisen kerran ruokakauppoihin. (Kangas, henkilökohtainen tiedoksianto)

Luonnonvarakeskuksen vuosien 1984–2014 välillä kerättyjen tilastojen korkein avomaalla leikkokukkia viljelevien lukumäärä on ollut vuonna 1994, jolloin viljelijöitä on ollut 294. Silloin leikkoja ja vihreitä viljeltiin 66 hehtaarin alueella. Suurin hehtaanimäärä on kuitenkin ollut vuonna 1996, jolloin viljeltiin 102 hehtaarin alueella (Liite 1). Leikkokukkien kasvihuoneviljely eli kotimaista kulta-aikaa samoihin aikoihin ja suurin määrä yrityksiä alalla on ollut vuonna 1990, jolloin yrityksiä oli huimat 508. Kaikkia kasvihuoneessa viljeltäviä koristekasveja viljeltiin silloin yhteensä 794 hehtaarin alueella. Ruusun (*Rosa*) lisäksi valikoimassa oli esimerkiksi krysanteemia (*Chrysanthemum*), gerberaa (*Gerbera*) ja harsokukkaa, eli morsiusharsoa (*Gypsophila paniculata*). (Luonnonvarakeskus, 2022)

Vuonna 1995 Suomi liittyi Euroopan Unioniin ja kotimaisten kukkien tuotanto lähti laskuun ulkomaisten ja halvempien kukkien saapuessa markkinoille. Toki EU:hun liittyminen avasi kaupan väylät ja kukkakauppoihin saatiin enemmän valikoimaa (Kangas, henkilökohtainen tiedoksianto). Vuonna 2006 Reilun kaupan ruusu saapui Suomeen ja syrjäytti kotimaisen

ruusun tuotannon. Tällä hetkellä kotimaisia ruusun viljelijöitä on jäljellä enää vain muutama, kuten Urosen puutarha, Ali-Marttila ja Viherlandia. Suuri tuottaja on Ali-Marttilan tila, josta ruusua kerätään noin hehtaarin alueelta (Ali-Marttila, 2022). Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan vuonna 2014 avomaayrityksiä oli 81 kappaletta ja leikkoja ja -vihreitä viljeltiin enää 32 hehtaarin alueella. Kasvihuoneleikkokukkayrittäjiä oli enää 57 kappaletta ja viljelypinta-alaa 44 hehtaaria. (Luonnonvarakeskus, 2022)

2.3 Kotimaiset leikkokukat vuonna 2022

Kotimaisia leikkokukkia on saavilla sesonkien mukaan. Kasvihuoneissa viljellyt tulppaanit (*Tulipa*) ilmestyvät kauppoihin vuoden alussa ja ruusuja saa ympärivuotisesti. Kaupoissa kotimaisen leikkokukkakimpun tunnistaa sirkkalehtimerkistä. Kauniisti kotimainen -sivustolla kerrotaan: "Sirkkalehtimerkki on ainoa merkki, joka takaa tuotteen kotimaisuuden. Kun haluat ostaa Suomessa viljeltyjä puutarhatuotteita, sirkkalehtimerkki on luotettavin tunnus. Myös tuotteiden laatu on korkea: sirkkalehtimerkkiä saa käyttää vain ekstra- tai ykkösluokan tuotteissa." (Kauniisti kotimainen, n.d.) Ilman sirkkalehtimerkkiä on myös mahdollista ostaa kotimaisia ja laadukkaita tuotteita. Tässä työssä perehdytään erityisesti avomaalla viljeltyjen leikkokukkien maailmaan ja nämä pienet viljelijät eivät välttämättä kuulu minkään tunnistemerkin alaiseen toimintaan.

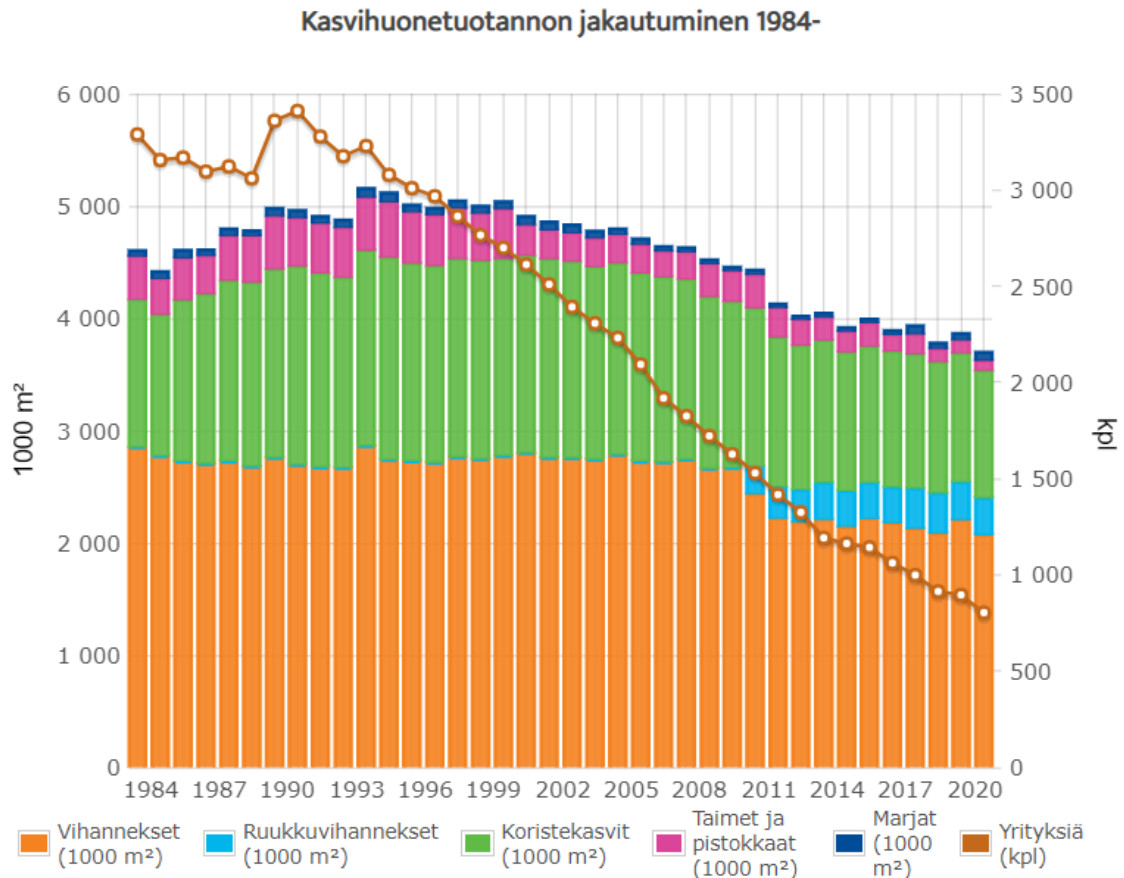
2.3.1 Kasvihuonetuotanto

Vuonna 2021 leikkokukkia ja leikkovihreitä viljeltiin Suomessa 45 yrityksessä (Luonnonvarakeskus, 2021). Yksi suosituimmista leikkokukista on tulppaani (*Tulipa*). Vuonna 2022 tulppaania hyödettiin eri puutarhoilla Suomessa 69 miljoonaa kappaletta. Kauppapuutarhaliiton sivuilla kehaistaankin, että Suomalaiset ovat väkilukuun suhteutettuna kärkisijoilla leikkotulppaanin kuluttajina. (Kauppapuutarhaliitto, n.d.) Sipulikukkia viljeltiin Suomessa vuonna 2021 74 eri yrityksessä (Luonnonvarakeskus, 2021). Tuotevalikoima koostuu 485 eri tulppaanilajikkeesta. Erilaisia lajikkeita viljelemällä tulppaanisesonkia saadaan myös venytettyä molemmista päistä. (Kauniisti kotimainen, n.d.)

Ruusu (*Rosa*) on toinen suurimman osan leikkokukkatuotannosta vievä kukka. Sen viljely on kutistunut 2000-luvulta enää vain muutama tuottajaan. Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannan kasvihuoneessa tuotettujen koristekasvien tilasto ei erittele ruusun viljelijöitä erikseen. Esimerkiksi Ali-Marttilan tilalla viljellään vuodessa hieman alle kaksi miljoonaa ruusua (Ali-Marttilan puutarha, 2022). Urosen puutarhalla tuotetaan leikkoruusua ympärivuotisesti noin 1–2 miljoonaa kappaletta (Urosen puutarha, n.d.). Määrät ovat pienet verrattuna 90-luvun tuotantomääriin, jotka kohosivat 80–90 miljoonaan ruusuun vuodessa (Yle, 2018)

Uusimmassa Luonnonvarakeskuksen Puutarhatilastossa, 2021 koristekasvien osuus esittää kaikkia koristekasveja, joihin lasketaan leikkokukat, sipulikasvit, ryhmäkasvit ja viherkasvit (Kuva 3).

Kuva 3. Kasvihuonetuotannon jakautuminen aikavälillä 1984–2020. Koristekasvien osuus näyttää suurelta, mutta niistä leikkokukkien osuus on hyvin pieni (Luonnonvarakeskus, Puutarhatilastot).

Kasvihuonetuotannon vastuullisuus ja ympäristön kuormittaminen puhututtaa usein, mutta kotimaisesta viljelystä ei pidä olla huolissaan. Muutaman vuoden takaisen Maa- ja elintarviketeollisuuden tutkimuskeskuksen Kasvihuoneessa viljeltyjen kukkatuotteiden hiilijalanjälkivertailu -raportin mukaan kasvihuonetuotannon ilmastovaikutus riippuu eniten tuotannossa käytetystä energianlähteestä. Kun kasvihuoneilla käytetään uusiutuvia energianlähteitä, on kotimainen tuotanto kannattavaa ja ympäristöystävällistä. (Yrjänäinen, ym., 2013, s. 40) Useat kasvihuoneyritykset ovat siirtymässä tai siirtyneet käyttämään uusiutuvia energianlähteitä. Kevätauringon säteet riittävät usein myös lämmittämään suuret ja nykyaikaiset kasvihuoneet, eikä niihin tarvita lisävaloja Suomen valoisassa keväässä.

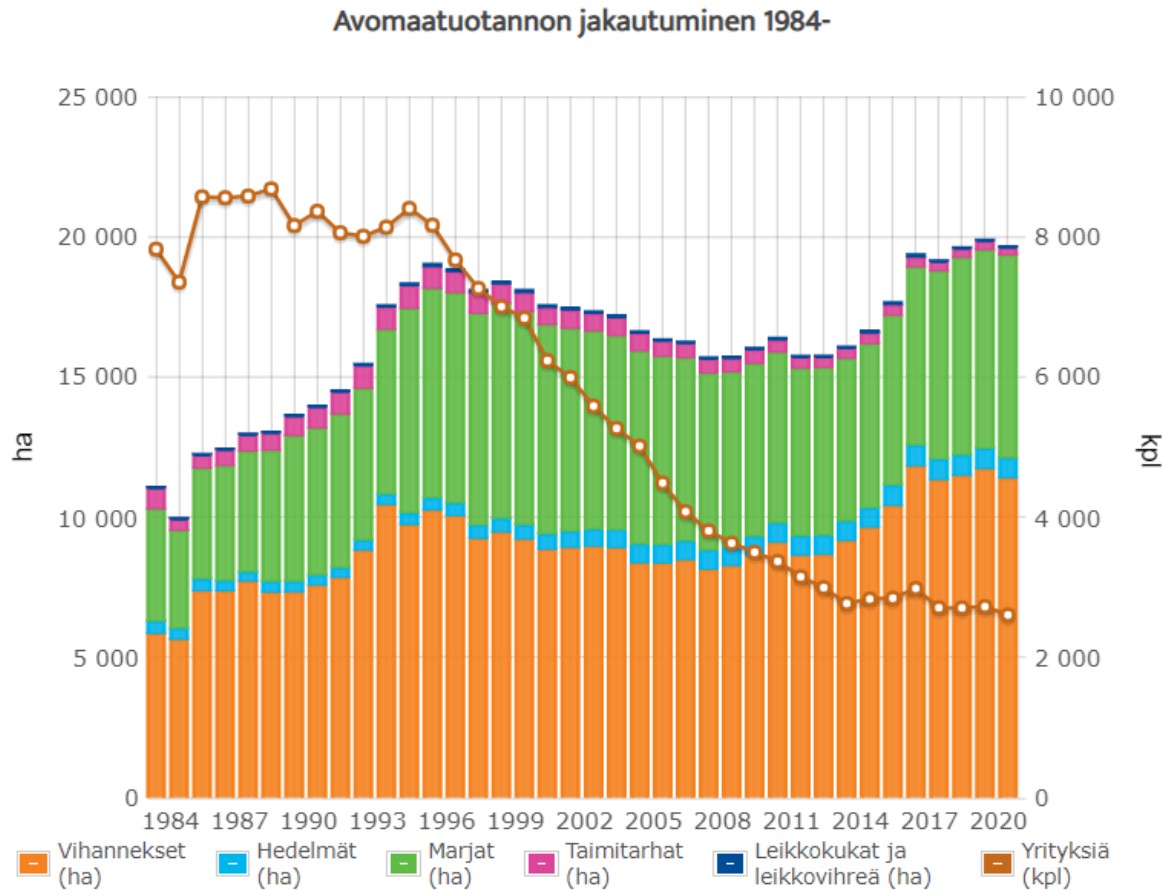
2.3.2 Avomaatuotanto

Avomaalla viljely on tuonut kotimaiseen leikkokukkavalikoimaan uuden lisämausteen. Viljely poikkeaa kasvihuonetuotannosta vallitsevien sääolosuhteiden puolesta, sillä avomaalla ollaan täysin sään armoilla. Viljelykautta pystytään hieman pidentämään esikasvatuksella, kasvutunneilla ja kasvihuoneilla, sekä helpottamaan kastelujärjestelmillä. Sesonkimaisuus ja luonnonmukaisuus ovat suuressa roolissa avomaalla kasvatettujen kukkien käytössä.

Hitaiden kukkien resepti -luvussa avataan enemmän mitä tarkoittaa slow flower -viljely. Käsite liittyy nykypäivänä vahvasti avomaalla tuotettujen kukkien viljelyyn. Muutaman vuoden aikana slow flower viljelijöitä on ilmestynyt myös Suomen kartalle runsaasti ja tämä ilmiö on aloittanut avomaaviljelyn uuden aikakauden. Kuvassa "Suomen avomaatuotannon jakautuminen" näkyy leikkokukkien ja leikkovihreiden osuus koko avomaatuotannosta (Kuva 4).

Koko maassa vuonna 2021 avomaan leikkokukkaviljelijöitä oli yhteensä 37 kappaletta. Määrä on nousemassa ja vuotta aiemmin vuonna 2020 viljelijöitä oli 26 kappaletta. Tilasto sisältää vain taloudellisen kynnyksarvon (SO 2 000 euroa) ylittävät yritykset, joten siinä ei välttämättä näy kaikki sivutoimiset pienyritykset tai slow flower viljelijät. Kaikkien leikkokukkaviljelijöiden yhteenlaskettu viljelypinta-ala on lisääntynyt vuodessa 24:stä 39:n hehtaariin (Liite 2). (Luonnonvarakeskus, 2022)

Kuva 4. Suomen avomaatuotannon jakautuminen vuosina 1984–2020. Leikkokukkien osuus tumman sinisellä värjättyinä (Luonnonvarakeskus, Puutarhatilastot).

Kotimaista kukkien tuotantoa ja ammattimaista viljelyä tukemaan tehty Puutarhaliiton laatutarhaohjeisto on luotu ohjaamaan viljelijää, jotta viljely ja muut viljelyyn liittyvät toiminnot olisivat mahdollisimman laadukkaita niin viljelijän työn ja sen turvallisuuden, mutta myös ympäristön ja kestävyuden kannalta (Puutarhaliitto, n.d.). Ohjeistossa käydään kohta kohdalta läpi hyviä viljelykäytäntöjä, joilla taataan kuluttajille turvallisia ja puhtaita tuotteita (Viljelmän laatutarhaohjeisto, 2020). Kauppapuutarhaliitto myöntää ohjeiston perusteella laadullisesti toimiville viljelijöille käyttöön sirkkalehtimerkin, josta tunnistaa suomalaisen tuotteen (Puutarhaliitto, n.d.). Laatuksiteerit ovat sovellettavissa myös leikkokukkien viljelyyn ja sieltä moni slow flower viljelijäkin voi saada hyviä suuntaviivoja omalle työlleen. Usein taitaa kuitenkin olla niin, että pienviljelijällä ei ole resursseja hakea työlleen laatumerkintöjä. Se ei kuitenkaan vähennä lähikukkien arvoa.

3 Hitaiden kukkien resepti

Tässä luvussa tutustutaan tarkemmin kotimaisiin, niin sanottuihin hitaisiin leikkokukkiin ja selitetään mitä tarkoittaa trendiksi nousseet Slow flower -ideologialla kasvatetut avomaan leikkokukat. Kestävä kehitys ja vastuulliset tuotantotavat ovat tiiviisti yhdistettävissä kotimaassa ja avomaalla viljeltyjen leikkokukkien viljelyyn. Haastattelin opinnäytetyötä varten alan asiantuntijoita ja heidän näkemyksiään tulee esille seuraavissa luvuissa.

3.1 Viljelymenetelmät ja maantieteelliset olosuhteet

Avomaalla leikkokukkia kasvattavan viljelijän menetelmät ja toimintatavat puoltavat kestävän kehityksen mukaisia tapoja. Kotimaiset leikot viljellään sään ja luonnon armoilla, maaperää kunnioittaen ja parantaen. Slow Flowers Finland -sivustolla avomaan leikkokukkien viljelijät kertovat omista viljelymenetelmistään ja heidän tapojaan yhdistää luonnonmukaiset kasvatusmenetelmät. Monessa tapauksessa lannoitteina käytetään omaa kompostia ja muita orgaanisia tuotteita, kuten lantaa. Orgaanisilla tuotteilla ravittu maa pidättää paremmin kosteutta. Kasteluvetenä viljelijät pyrkivät käyttämään mahdollisimman paljon luonnon vesiä. Monella on oma kaivo tai lampi, josta vesi saadaan tai sadevettä kerätään talteen. Yhtenäinen linja kasvunsääteiden ja tuholaismyrkkujen käyttämättömyyteen korostuu. Rikkaruohojen ja kasvintuhoojien torjuntaan käytetään mahdollisimman luonnonmukaisia tapoja. Rikat kitketään ja käytetään mahdollisuuksien mukaan katteena. (Slow Flowers Finland, 2022)

Viljelyllä pyritään lisäämään luonnon monimuotoisuutta niin kasvilajien, kuin ötökkäkantojen osalta. Maata parantamalla luodaan hajottajaeliöille paremmat olosuhteet maan pinnan alle. Lierot viihtyvät kuohkeassa ja ravitussa maassa ja tekevät oman osuutensa parannustyössä. Erialaisten lajikkeiden viljelyssä suositaan vuoroviljelyä, eli leikkokukkien ja mahdollisten muiden kasvien kasvupaikkoja vaihdellaan vuosien kuluessa. Näin ehkäistään kasvitautien tarttumista ja eri lajikkeiden vaikutuksia maaperään voidaan joko välttää tai hyödyntää. Kateviljely eristää myös tehokkaasti rikkakasvien juurtumista kasvupaikoille, sekä pidättää kosteutta. Se myös pitää kukkien varret siisteinä. (P&K floristi, 8/2021) Monilajinen viljelmä lisää luonnonmonimuotoisuutta ja antaa myös ravintoa lentäville pölyttäjäille. Osa viljelijöistä

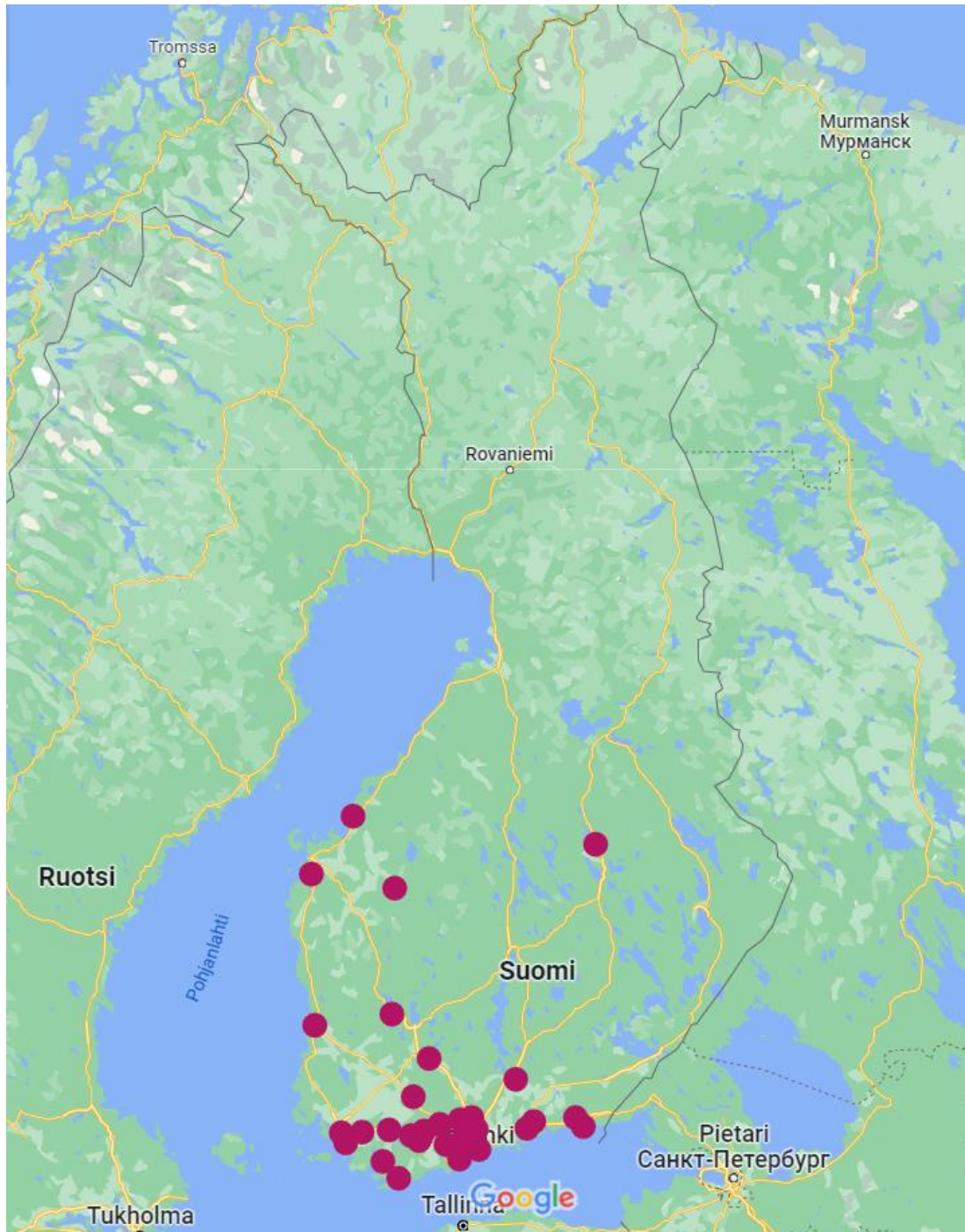

hyödyntää mehiläisiä työvoimana kukkien pölytyksessä ja tekee tilalla omaa hunajaa. (Slow Flowers Finland, 2022) Luonnon pölyttäjille kukkapelloilla on yllättävän pieni vaikutus. Flowers for pollinators – webinaarin (La Humla Suse) mukaan kukkapellon perustaminen ei auta pölyttäjiä läheskään yhtä paljon, kuin esimerkiksi vanhojen puiden pitäminen tontilla ja piilopaikkojen ja luonnonmukaisten alueiden säilyttäminen. (YouTube, 2021)

Suurin osa viljelystä tehdään käsityönä. Maanparannustyöt, kylvöt, istutukset ja rikkaruohojen kitkentä on käsivoimin tehtävää työtä. Monella viljely on pienimuotoista, eikä koneita tarvita. Osa viljelee maatilalla, jossa koneita on jo käytössä. Kuljetukset pyritään järjestämään mahdollisimman suurina määrinä kerrallaan ja mahdollisimman lähelle. Osa viljelijöistä myy kukkia omalta tilalta, joten omia kuljetuskustannuksia ei synny. Eräs viljelijöistä on vienyt kimppuja polkupyörällä kukkakauppoihin (Kulkki, henkilökohtainen tiedoksianto).

Suomeen ilmestyneet uudet leikkokukkaviljelmät sijaitsevat suurimmaksi osaksi Etelä-Suomessa (Kuva 5). Maantieteellisesti katsottuna viljelykset ovat sijoittuneet viljelyyn suotuisille alueille, sekä hyvien kulkuyhteyksien varrelle. Kysyntä on suurinta pääkaupunkiseudulla. Luonnonvarakeskuksen tilaston mukaan leikkokukkia ja leikkovihreitä viljeleviä yrityksiä on 37 (Luonnonvarakeskus, 2022) ja Slow Flowers Finland sivusto kertoo hitaiden kukkien viljelijöitä olevan keväällä 2022 30 kappaletta (Slow Flowers Finland, 2022). Viljelijöiden tarkkaa lukumäärää ei pysty näiden tietojen mukaan selvittämään, sillä osa tiedoista voi olla päällekkäisiä ja kaikki viljelijät eivät näy tilastoissa.

Kuva 5. Slow flower viljelijät sijoitettuna Suomen kartalle punaisina pisteinä, keväällä 2022 (Google maps, n.d., muokannut Salla Hyvönen).

Avomaalla kasvukausi päästään aloittamaan keväällä, kun lumi on sulanut ja aurinko lämmittää maata. Vuonna 2021 terminen kasvukausi alkoi Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa jo huhtikuun 11. päivänä ja muilla viljelypaikoilla vasta toukokuun puolella (Ilmatieteenlaitos, 2021). Viljelyalat ovat hyvin pieniä verrattuna peltoviljelyyn ja monella

kasvupaikka voi olla hyvinkin suojainen. Kasvupaikalla vallitseva mikroilmasto vaikuttaa merkittävästi kasvukauden pituuteen, sekä menestyviin lajikkeisiin. Suomen mittakaavassa katsottuna tehoisaa lämpösummaa kertyy eniten juuri niille alueille, joilla leikkokukkien viljellään eniten. Tehoisalla lämpösummalla tarkoitetaan kautta, jolloin ilman lämpötila pysyy viiden °C:n yläpuolella yli 10 vuorokautta. Summa lasketaan kaikilta päiviltä, jolloin tuo raja ylittyy ja summa koostuu kasvukauden aikana kertyvistä päivän lämpötiloista. Jos kesken kautta lämpötila jää alle viiden asteen summaan ei lisätä mitään. Lämpösumman lasku loppuu, kun lämpötila laskee kasvukauden päätteeksi pysyvästi alle viiteen °C:seen.

(Ilmatieteenlaitos, n.d.)

Tulevaisuudessa ilmaston lämpeneminen tulee vaikuttamaan termisen kasvukauden pituuteen, eli lämpösummaa kerryttävien päivien määrään. Tämänhetkisten ennusteiden mukaan kasvukausi tulisi vuosisadan loppuun mennessä pidentymään 1–2 kuukautta painottuen syyskauteen. Vuonna 2018 Helsinki-Vantaan havaintoasemalla mitattu vuoden lämpösumma oli 1943° C vrk. Vuonna 2010 lämpösummaa kertyi 1711° C vrk.

(Ilmatieteenlaitos, n.d.) Eri ilmastonmuutoskenaarioiden mukaan lämpösumma tulee kasvamaan nykyisestä pahimmillaan 800–1000 astepäivällä (RCP8.5-skenaario) tai jos ilmaston lämpenemistä saadaan hillittyä, lukemat voisivat jäädä ”vain” 500 lisäastepäivään (RCP4.5-skenaario). Tässäkin tapauksessa Etelä-Suomen viljelyolosuhteet muistuttaisivat nykyisiä Puolan lämpötiloja ja Pohjois-Suomessa viljeltäisiin samoissa lämpötiloissa, kuin Etelä-Suomessa nyt. (Ilmasto-opas, 2018)

Ilmaston lämpeneminen voi muuttaa joidenkin lajien talvenkestävyyttä. Erityisesti leviävien, monivuotisten kasvien suhteen tulisi olla varovainen. Leikkokukkien siementen tilaaminen on sallittua ulkomailta. Ruokaviraston verkkosivuilla on hyvät ohjeet, mitä pitää ottaa huomioon siemeniä tilattaessa. Tärkeintä on tarkastaa, ettei tietämättään tilaa sellaisen kasvin siemeniä, joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi. Listan lajit voi tarkastaa kansalliselta vieraslajilistalta. (Vieraslajit, n.d.) Jos laji löytyy listalta, kyseisen siemenen maahantuonti on kielletty. EU:n alueella siementen myyjän tulee toimittaa ainoastaan EU:n lajikeluettelossa hyväksytyjä lajeja ja lajikkeita. (Ruokavirasto, 2022)

3.2 Slow flowers – hitaat kukat

Slow flowers -ideologia on Yhdysvalloista lähtöisin oleva liike, jonka taustatarkoituksena on tukea ja tehdä tietoiseksi kotimaassa kasvatettujen kukkien viljelyä ja myyntiä. Avomaalla viljeltyjen leikkokukkien kasvattaminen on saavuttanut myös Suomen ja muut pohjoismaat viimeisten muutaman vuoden aikana. Vuosikymmenen vaihtuessa 2020-luvulla tuli kukkien viljelystä ilmiö, johon moni halusi päästä mukaan. Ilmiötä voi verrata kotimaassa kasvatetulle ruualle ja ruokaperinteille luotuun Slow Food -liikkeeseen. Molemmissa tapauksissa kuluttajia kannustetaan ostamaan kotimaassa viljeltyjä tuotteita, tukemaan paikallisia viljelijöitä ja kuluttamaan kestävästi ja kausiluontoisesti. Slow flower viljelijät ovat usein pienyrittäjiä ja viljelymenetelmät ovat mahdollisimman luonnonmukaisia.

Taustalla on myös tarve taistella luontoa ja ihmisoikeuksia riistävää kukkateollisuutta vastaan. Kotimaiset leikkokukat – maasta riippumatta – antavat kuluttajille mahdollisuuden valita kestävästi tuotettuja, paikallisia kukkia. Kansainvälisesti levinneen Slow flowers -liikkeen tarkoitus on luoda uusia käytäntöjä ja lisätä tietoisuutta viljelijöille, kukkakaupoille, sekä kuluttajille, jotta he osaisivat vaatia eettisesti oikein tuotettuja kukkia.

Alkusysäyksen liikkeelle antoi kirjailija Amy Stewardin kirja *Flower Confidential: The Good, the Bad and the Beautiful* (2007), joka toi aiheen esille suuremmalle yleisölle. Kirjassa avataan rehellisesti kukkateollisuutta, sen geenitekniikkaa, lajikkeiden jalostusta, työntekijöiden hyväksikäyttöä, ympäristön saastumista, kemikaalien käyttöä, sekä halpojen kukkien logistiikkaa ja maahantuontia (Wikipedia, 2021). Kirjailija Debra Prinzing perusti Yhdysvalloissa Slowflowers.com -sivuston, joka auttoi kuluttajia löytämään kukkakauppoja, suunnittelijoita, studioita ja maatiloja, jotka toimittavat amerikkalaisia kukkia. Vuonna 2014 Prinzingin kirja *Slow Flowers* (St. Lynn's Press, 2013) sai hopeamitalin Garden Writers Associationilta. (Slowflowerspodcast, n.d.) Näiden tapahtumien jälkeen sosiaalisella medially on ollut suuri vaikutus liikkeen leviämiseen.

Pohjoismaissa Slow Flowers -ilmiö näkyy sekä pieninä viljelyaloina viljelijöiden tiloilla, sekä sosiaalisessa, että painetussa mediassa kauniina kukkakuvina. Ruotsi on kukkien viljelyilmiössä muutaman kasvukauden edellä Suomea. Ruotsin leikkokukkaviljelijöiden

yhdistyksen Snittblomsodlare i Sverige kotisivuilla kirjoitetaan hitaiden kukkien ajatusmaailmasta ja ajatellaan niiden yhdistävän viljelijän, kukkien sitojan ja kuluttajan yhteen. Paikallisesti tuotetuille kukille voidaan niin sanotusti antaa kasvot, kun koko tuotantoprosessi on läpinäkyvä ja kaikki osapuolet ovat tiedossa. Näin myös arvopohja välittyy ihan loppuun saakka, aina viljelijän peltomaasta maljakkoon asti. (Snittblomsodlare i Sverige, 2022)

Iso-Britanniassa Flower from the farm -jäsenyhdistys (FFTF) kokoaa brittiläiset leikkokukkien viljelijät yhteen. Voittoa tavoittelematon järjestö puolustaa ja markkinoi kausiluontoisten, tuoksuvien ja paikallisten käsityöläisten kasvattamia kukkia. (Flowers from the farm, n.d.) Brittien saarella leikkokukkien viljely on lähtenyt nousuun jo kymmenisen vuotta ennen pohjoismaita ja toimii upeana esimerkkinä.

Suomessa ilmiö on noussut vahvasti esille vuosikymmenen vaihteessa, jolloin moni aloitti leikkokukkien viljelyn omalla maallaan. Hitaiden kukkien viljelijän ei tarvitse olla viljelyn ammattilainen, vaan kuka vaan voi ryhtyä viljelemään, jos vaan maatilkkku löytyy. Usein alan harrastajat ovat jo hyvin perillä viljelyperiaatteista ja menetelmistä, ja taustatietoa kukkien viljelystä löytyy jo valmiiksi. Saattaa kuitenkin olla, että joku on lähtenyt toimeen ihan tyhjästäkin, innokkaana etsiäkseen elämälleen uuden polun kukkaviljelijänä.

Moni haastelluista viljelijöistä kertoi osallistuneensa yhdysvaltalaisen Erin Benzakein, Floret Flowers Farm (Floret flowers, 2022), avomaalla viljeltävien leikkokukkien verkkokurssille ja lähteneen sen pohjalta itse viljelemään. Tämä yhdysvaltalainen viljelijä on viljellyt leikkokukkia jo 20 vuoden ajan ja on noussut maailman kuuluksi kukkaviljelijäksi, sekä tuhansien viljelijöiden esikuvaksi. Hän on kirjoittanut kirjoja ja oppaita avomaalla viljeltävistä kukista ja hänen verkkokursseilleen osallistutaan ympäri maailmaa.

Suomessa ammatilliset oppilaitokset ovat huomanneet ilmiön tuoman koulutustarpeen ja tarttuneet toimeen. Puutarha-alan ammattioppilaitokset, kuten Keuda ja Livia, tarjoavat avomaan kukkien viljelyyn kurseja, joko osana puutarhurin koulutusta tai erikseen osakoulutuksena. Haastattelin ammattiopisto Liviassa avomaan viljelyä opettavaa Mia Kulkia ja hänen mukaansa suosio on kovasti kasvussa. Hän opettaa erityisesti avomaalla

tuotettujen kukkien viljelyä, perehdyttää leikkokukkalajikkeisiin ja sadonkorjuuseen. Viljelytekniikan koulutus tulee koulun muiden opettajien puolesta. Kurssille on osallistuttu ahkerasti ja sen suuren suosion takia peruskurssin lisäksi on suunniteltu jatkokurssikokonaisuus, jossa perehdytään leikkoperennojen viljelyyn.

3.3 Slow Flowers Finland -viljelijäyhteisö

Suomi seuraa muiden maiden esimerkkiä ja muutamassa vuodessa Slow flower viljelijöiden määrä on kasvanut kolmeenkymmeneen. Slow Flowers Finland viljelijäyhteisö perustettiin vuonna 2020 ja heidän verkkosivuillaan pystyy etsimään itselleen lähimmän viljelijän. Mukaan ovat päässeet kaikki halukkaat, jotka myyvät kukkia kaupallisesti. Kasvihuoneviljely ja pelkkä kukkien itsepoiminta on rajattu pois ja sivustolle pääsee 80 euron liittymismaksulla. (Puutarha&kauppa, 2/2021)

Suomalaisten Slow Flowers Finland -kukkaviljelijöiden verkkosivuilla hitaiden kukkien filosofia ilmenee heidän arvojensa esiin nostamisella. He avaavat arvojaan kuvakkeilla, joille annetaan selitykset (Kuva 6). Kuvakkeet kertovat, kuinka kukat poimitaan maljakkokestävyyden kannalta juuri oikealla hetkellä ja ne ovat nopeasti tai jopa heti kuluttajien ostettavina. Lähituotannon ansiosta sinun on helppo saada selville, kuka kukat on kasvattanut. Kukkat on tuotettu kestävästi ja viljelymenetelmät ovat luontoa kunnioittavia. Lähikukille kertyy maantiekilometrejä hyvin maltillisesti, sillä kukat ovat lähituotantoa. Avomaalla kasvettujen kukkien sesonki on luonnon olosuhteita ja vuodenaikoja mukaileva. Viljelyyn valitaan myös kuivakukiksi soveltuvia lajikkeita ja heiniä, joilla tuotteiden myyntiaikaa voidaan pidentää. (Slow Flowers Finland, 2022)

Kuva 6. Slow Flowers Finland viljelijöiden arvot ovat esillä heidän verkkosivuillaan (Slow Flowers Finland, 2022).

Slow flower -viljelijät ovat usein pienyrittäjiä, erilaisin taustoin. Kuka vaan voi siis ryhtyä slow flower -viljelijäksi. Kaikilla heillä on kuitenkin sama päämäärä, eli kotimaisten ja vastuullisten kukkien kasvattaminen ja niistä tietoisuuden lisääminen. He pystyvät erottautumaan ulkomaisista leikkokukkatuottajista harvinaisemmilla lajikkeilla ja tiedolla siitä, että kuluttajat haluavat ostaa lähellä kasvatettuja kukkia. Vaikka ala on vanha, on ilmiö silti vielä niin uusi, että kaikilla on vielä opittavaa, oli viljelijä sitten kokenut tai vasta aloittanut. Puutarha-alan asiantuntija Sanna Raskun mielestä on mielenkiintoista, että viljelijöitä on paljon. Slow flower -kukkien kasvattamiseen ei ole luotuna mitään tarkkoja kriteereitä ja pohdimme, tarvitseeko niitä ollakaan. Viljelijöiden ryhmä on vielä yhteisö, mutta yhdistykseen järjestäytymisestä on jo puhuttu (Niittynen, henkilökohtainen tiedoksianto). Yhteisön kasvaessa tulee tarvetta myös yhteisille raameille ja toimintatavoille.

Suomalaisilla slow flower -viljelijöillä ei ole käytössään mitään erityistä sertifikaattia tai toimintamallia kukkien kasvatuksessa. Pienyrittäjälle sertifikaatin hankinta olisi niin kallista ja sitovaa, että se ei ole kannattavaa. Kukkiva viljelevä Anna-Maija Niittynen totesi, että omat

kasvot toimivat hyvänä sertifikaattina kukkia myydessä. Kun itse tietää mitä ja miten viljelee, voi viljelijä seistä kukkiensa takana luottavaisin mielin. Usein pienviljelijät myyvät tuotteensa suoraan kuluttajalle tai tuttuun kukkakauppaan, silloin kumpikin osapuoli tietää mitä kaupataan.

Ilmiö kiinnostaa kotimaista mediaa. Toimittaja Johanna Vireaho työskentelee puutarha-alan mediassa ja tuntee kukkakentän. Slow flower viljelijät ovat kiilanneet ammattimaisten kasvihuoneviljelijöiden ohi juttujen kiinnostavuuden tasolla ja Johanna kertoikin tehneensä huomion, että kasvihuonetuottajista ei toimituksissa haluta tehdä juttuja, koska ne ovat "liian ammattimaisia". Avomaalla viljeltävät kukat ja uudet viljelijät ja heidän tarinansa kiinnostavat lukijoita enemmän. Slow flower -viljelijät ovat tällä hetkellä valtaosin naisia ja kasvihuoneissa viljelevät konkarit taas ovat suurimmaksi osaksi miehiä. Rasku pohti tätä asetelmaa ja toivoi, ettei näkökulma saa leimaa, että "naiset vain puuhastelevat" avomaalla. Viljely siellä on kovaa työtä ja luo parhaillaan uutta uraa kotimaisten kukkien tulevaisuudelle, pohtivat lähes kaikki haastateltavat.

Kuluttajat ja viljelijät tulevat muovaamaan alaa tulevaisuudessa yhdessä. Kuluttajien toiveiden mukaisia, uusia tuotteita, kuten leikkokukkien siemenpusseja on jo markkinoilla. Tulevat kasvukaudet näyttää, miten ala kehittyy lähitulevaisuudessa. Aihe vaatisi kuluttajatutkimuksen, jotta oikeat kehittämiskohteet löytyvät. Toki matala kynnyks vuoropuhelulle on jo auttanut asiaa.

3.4 Puutarhaharrastaminen ja ilmiön leviäminen mediassa

Puutarhaharrastaminen elää uutta kukoistusaikaa. Kekkilän puutarhatrendit -raportin (2021) mukaan koronaviruspandemian ja ilmastokriisin vaikutuksesta 40 % heidän kyselyynsä vastanneista on aloittanut harrastuksen tai innostunut siitä uudestaan. 50 % vastanneista pitää kasvien hoitamista iloa tuottavana asiana. (Kekkilä Garden, 2021)

Puutarhaharrastamisen lisääntyminen näkyy myös lisääntyneenä puutarhaneuvonnan tarpeena (Henkilökohtainen tiedoksianto, Marttaliitto, puutarha-asiantuntija Tiina Ikonen). Erilaiset verkkokurssit, puutarha-aiheiset webinaarit, sosiaalisen median tilit, podcastit, artikkelit ja verkkosivut keräävät paljon katselijoita ja kuuntelijoita.

Vuoden 2021 puutarhatrendi on Kekkilän raportin mukaan juuri puutarhanhoito iloa tuottavana harrastuksena. Leikkokukkaviljelyn näkökulmasta muita esille nostettavia trendejä ovat luonnon monimuotoisuutta tukevat istutukset, keittiö- ja puutarhajätteen kierrättäminen, kodin tai harrastusten laajentumien pihalle ja luonnossa vietetty aika. (Kekkilä Garden, 2021) Hyötykasvien viljely kotipihoissa on edelleen suosittua, mutta kukkivien kasvien kasvatusta on nousussa. Ennen viljeltiin vihanneksia, jotta niitä saatiin säilöttyä ruuaksi, nykyään voidaan viljellä kukkiakin. Omavaraisuus ruuantuotannossa ei ole niin tärkeää. Raportin mukaan ihmiset arvostavat lähituotteita ja itse kasvattamalla saa varmasti puhdasta ja ekologisesti kasvatettuja kasviksia ja kukkia. (Kekkilä Garden, 2021)

Kukkien kasvattaminen ja kerääminen maljakkoon tuovat ihan samanlaisen tunteen, kuin vaikka tomaattien kerääminen omasta kasvuhuoneesta. Viljelyssä on onnistunut, kun saa kerättyä satoa. Leikkokukat tai leikoiksi soveltuvat perennat ovat nousseet trendin mukana suureen suosioon ja siemenkaupoilla saa olla ajoissa, jos mieli saada itselleen tiettyjä lajikkeita. Sosiaalisessa mediassa sana kiirii nopeasti harrastajalta toiselle. Kukkien kasvattamiseen kuuluu vahvasti niiden ja niistä tehtyjen kimppujen ja asetelmien tekeminen ja kuvaaminen.

Sosiaalisella medialla on ollut puutarhaharrastamisen ja leikkokukkien kasvattamisen kannalta valtava merkitys. Kuvat kauniista kukista, kukkia täynnä notkuvista kukkapenkeistä ja -pelloista ovat aloittaneet leikkokukkabuumin, jolle ei ole heti nähtävissä loppua. ”Buumi on valtava!” sanoi Sannaliina Mononen haastattelussa. Hän ajattelee, että harrastajille on sosiaalisen median kautta annettu kuva, että tämä (kukkien viljely) on mahdollista ja siksi koko ajan tulee uusia kukkien viljelijöitä ja kotipuutarhureita. Neuvonnan tarve on suuri ja kotipuutarhureille suunnatut kurssit tulisivat todella tarpeeseen. Uusille harrastajille apu on tarpeen. Erityisesti sosiaalisen median kanavalla Instagramilla on ollut merkittävä vaikutus, sillä se on profiloitunut erityisesti visuaaliseksi kanavaksi, joka perustuu kuvien ja videoiden jakoon. Instagramissa hakusanoilla, eli hashtagilla #slowflower #slowflowers #slowflowersfinland, sekä #growyourown ja #grownnotflown saa näkyville tuhansia kuvia aiheesta. Hashtagilla #slowflowers löytyy Instagramista lähes 500 tuhatta kuvaa (Instagram, 11.3.2022). Kuvien jakaminen hashtagilla lisää aiheen tunnettuutta.

Kukkakuvat ja artikkelit näkyvät myös painetussa mediassa. Puutarha&kauppa -lehden sivuilla on loppuvuodesta 2019 kevääseen 2022 ollut 13 juttua aiheesta. Lehdessä on perehdytty aiheeseen ja esitelty viljelijöitä. Toimittaja Anu Pirhonen on kirjoittanut suurimman osan Puutarha&kauppa lehden kukkiin liittyvistä jutuista ja on huomannut niiden suosion. Leikkokukat ja niiden viljely näkyy myös muissa julkaisuissa, ja avomaan leikkokukkien viljelijät ovat päässeen esille myös aikakauslehdissä ja alan lehdistössä.

Kaikki tämä näkyvyys on aiheuttanut ilmiökäyttäytymistä. Kuvien tuoma innostus on saanut monen aloittamaan kukkien kasvattamisen itse. Ilmiö on luonut aiheen ympärille yhteisöllisyyttä ja eri kanavissa jaetaan kokemuksia ja kuvia. Pohdin haastattelussa Pirhosen kanssa kuvien vaikutusta ihmisiin. Kuvat ovat usein hyvin runsaita, mutta mikä on totuus kuvien takana? Kuvat eivät kerro koskaan koko totuutta, esimerkiksi sitä, kuinka paljon töitä kukkien ja kuvien eteen on tehty. Työmäärä voi yllättää kokemattoman. Ulkomaiden ja ammatikseen viljelevien kukat voivat olla paljon näyttävämpiä, kuin itse kasvatetut, joten toivottavasti illuusion särkyminen ei tuota pettymyksiä kokeilijoille. Kuvia kannattaisikin jakaa koko matkasta, eikä vain lopputuloksesta, että aihe pysyisi mahdollisimman aitona, Pirhonen ajattelee.

Slow Flowers Finland -yhteisö toimii alan kehittäjänä pelloilla ja mediassa. Heidän työtään pääsee seuraamaan sosiaalisen median kanavissa ja heidän tuotteitaan ostamalla voi tukea kotimaisen leikkokukkaviljelyn kehitystä. Toiminta ja tietoisuus on vielä marginaalista, joten tiedon jakaminen eteenpäin auttaa uusia ihmisiä tiedon pariin. Kotimaisilla leikkokukilla on varmasti tulevaisuutta, mutta se vaatii paljon tukea kuluttajilta.

3.5 Kannattaako kukkien viljely?

Kysyin haastatteluissa kaikilta osapuolilta kotimaisten leikkokukkien viljelyn taloudellisesta kannattavuudesta ja arvostuksesta. Työhön ei ole koottu laskelmia kannattavuudesta, vaan asiaa on lähestytty asiantuntijoiden näkemysten näkökulmasta ja selvitetty mitkä asiat vaikuttavat kotimaisten leikkokukkien hinnoitteluun, työn kannattavuuteen ja tuotteisiin ja erityisesti slow flowers kukkien brändäämiseen.

Haastatteluiden perusteella on vaikea sanoa, kohtaako kotimaisten kukkien arvostus ja hinta toisensa. Slow flower kukkia hinnoitellaan hyvin eri tavoin, kukin viljelijä vastaa itse hinnoittelustaan. Mitään yhtenäistä vertailukohdetta ei ole vielä muodostunut. Hinnoittelu nähtiin myös hieman eri näkökulmista. Osa viljelijöitä halusi hintojen pysyvän kohtuullisina, jotta kaikilla olisi mahdollisuus hankkia kotimaisia leikkoja ja osa taas toivoi hintojen pysyvän korkeana, jotta työ olisi kannattavaa ja työstä saisi kohtuullisen korvauksen ja kukkien arvostus pysyisi korkealla.

Hinnoittelu koettiin vaikeaksi, sillä vertailukohdetta kotimaisiin tuotteisiin ei ole. Hintoja voidaan peilata esimerkiksi Hollannin hintoihin. Tuotantotavat ovat kuitenkin erilaiset, eli silloin hinta ei muodostu oikeista palasista. Kukkakauppoihin myymällä viljelijät kokivat voivansa pyytää kukista hyvän hinnan. Perusteena oli, että hävikkiä ei synny silloin lähes lainkaan ja he voivat myydä kukkia jo valmiiksi käsiteltyinä. Kukkien käsittelyyn ja kauppakunnostukseen menee kukkakaupoilla paljon työaika ja tämä säästää paljon kauppiaiden työtä. Valmiiksi kauppakunnostetut kukat vaativat viljelijältä työtunteja, mutta on myös tärkeä laatuseikka, joka kauppiaiden on hyvä ottaa huomioon oman työn määrän helpottamiseksi.

Viljelijöiden kokemuksen perusteella paras hinta omista kukista tulee, kun ne myydään suoraan kuluttajille itsesidottuina kimppuina. Esimerkiksi hääkimput on koettu kannattaviksi tuotteiksi. Luotettavin tulonlähde voisi olla sopimusviljely. Tukkuun, vakioasiakkaille tai tiettyihin kauppoihin ennakoon myymällä myyntivarmuus olisi suurin. Tukkuun myymällä viljelijän pitäisi mahdollisesti keskittyä viljelemään vain tiettyjä tuotteita ja oma päätäntävalta viljeltyihin lajikkeisiin olisi suppeampi. Tällä hetkellä viljelijä saa vielä vapaasti päättää, mitä viljelee – asiakkaiden toiveita kuunnellen. Viljelijän on mahdollista lisätä kukista saatua tuottoa jatkojalostamalla tuotteita. Pelkkinä ”raakatuotteina” hinta on alhaisempi, mutta esimerkiksi kukkien ympärille tuotteistetulla kurssitoiminnalla kukkien hinta voi monikertaistua.

Kukkakaupan näkökulmasta floristimestari ja yrittäjä Saija Sitolahdella on näkemys, että hinnoittelussa haastavinta on antaa omalle työlle hintalappu. Luovilla aloilla ei hänen mielestään osata hinnoitella omaa työtä tarpeeksi hyvin sen arvoon verrattuna. Slow flower -

kukkien koko ketju tulisi osata avata jo alussa, ja sitä pitäisin lukea niin sanotusti lopusta alkuun päin; eli kuinka paljon esimerkiksi kimpusta pitäisi saada rahaa, jotta työ olisi kannattavaa. Mukaan tulisi laskea kaikki työt kylvöistä ja koulunnoista, ylläpitoon ja keräämiseen. Koko tuotekehitys olisi aloitettavat hinnoittelusta.

Valokuvaaja Kreetta Järvenpää näkee samoja haasteita. Hänen mielestään slow flower - kukkien hinnoittelu on haastavaa. Hinnoittelulla on kukkien brändin muodostumisen takia tärkeä rooli. Hänen mielestään tuotteilla pitää olla heti kunnon hinta, ettei halvalla myyminen syö niiden hintaa tai arvoa. Saara Nevala kokee, että kotimaisten avomaalla kasvatettujen kukkien arvostus on tänä päivänä todella hyvä. ”Ihmiset arvostavat lähituotettuja tuotteita aina vain enemmän.” Hän näkee kuitenkin asian toisenkin puolen, eli kukkien kertakäyttöisyyden. Hän joutuukin pohtimaan hinnoittelussa sitä, mitä kuluttajat ovat valmiita maksamaan noin viikon kestävästä tuotteista. Myyntipaikan sijainnilla on myös merkitystä hintaan; maalla ei olla valmiita maksamaan tuotteista yhtä paljon kuin pääkaupunkiseudulla. Hänen mielestään työn kannattavuutta on vaikea mitata. Siemenet ja muu kasvatusmateriaali ovat edullisia, mutta työn määrä on valtava. ”Jos jokainen työtunti laskettaisiin, ei työ olisi kannattavaa, mutta jos tätä tekee elämäntapamaisesti ja harrastuksenkin kannalta, siitä saa pienehkön elannon.” Monen viljelijän on ehkä helppo samaistua ajatukseen. Alalla käsitteet hinta ja arvo voidaan nähdä myös eri tavoin. Osalle kukkien viljely työnä on jo itsessään suuri arvo ja tavoiteltu elämäntapa. Viljelijä Heidi Saarinen näkee omassa työssään hintojen ja kannattavuuslaskelmien lisäksi paljon henkistä arvoa ja on tyytyväinen, että pystyy saamaan osan elannostaan kukkien viljelyllä. Hän ei tarkoita, että työn ja tuotteiden hinnan tulisi olla matalia, vaan että viljelijä voisi nauttia työstään ilman tiukkoja laskelmia työajasta ja valita kuluttamisen sijaan elämäntavakseen työelämän, josta nauttia. Hän työskentelee alalla luottavaisin mielin: ”Kyllä tällä jonkun palkan saa, mutta eihän tällä rikastu.”

Järvenpää muistuttaa, että oikeanlainen viljelytekniikka on tärkeää. ”Kukat pitää kasvattaa oikein, kerätä oikein ja säilyttää oikein.” Hän kannustaa viljelijöitä avoimuuteen ja keskusteluun, kyselemään neuvoja ja jakamaan kokemuksiaan rohkeasti. Moni viljelijäksi ilmoittautunut tekee tätä työtä ilman koulutusta, kun taas osalla on jo kokemusta vuosien takaa. Ala on kuitenkin tuore ja aina voi oppia uutta. Pirhonen ajattelee samalla tavalla. Hän

kannustaa kasvattamaan kotimaisista leikkokukista mahdollisimman laadukkaasti. Jos viljely vaatii esikasvatusvaiheeseen kasvihuoneen tai säilytystiloiksi kylmätilaa, on viljelijän panostettava hankintoihin. Järkevällä ja kannattavalle viljelylle ja ekologisuudelle on löydettävä kultainen keskitie. Kuljetusmatkoja tulee väistämättä tai energiaa kuluu kylmätilan käyttöön, mutta viisailla valinnoilla, kuten uusiutuvilla energiamuodoilla kukat ovat huomattavasti vastuullisemmin ja kestävämmillä tavoilla tuotettuja kuin osa ulkomailta tuoduista kukista.

3.5.1 Slow flower kukkien brändäys

Slow flower -kukkien brändäys ja brändin rakentaminen oikein on todella tärkeää. Asiantuntijoilla oli paljon näkemyksiä aiheesta ja heidän ajatuksensa on koottu yhteen tässä kappaleessa. He näkivät, että hinnoittelu on brändin muodostumisen kannalta yksi tärkeimmistä seikoista. Lähituotannosta tulee kohdistaa viljelijälle oikeanlainen korvaus. Viljelyn ja kukkatuotteiden tuotteistaminen yhdessä on myös tärkeää. Pelkkä ämpäri tienposkessa ei kannata ja aliarvioi alaa. Siksi koko myyntiketju pakkausmateriaalista myyntipaikkoihin olisi mietittävä tarkkaan. Tuotteistaminen vie tuotteita ja alaa eteenpäin. Yhteisen brändin luominen vaatisi rahoitusta. Kattojärjestön tuki voisi auttaa viljelijöitä eteenpäin. Brändi tulisi kuitenkin rakentaa niin, että kenenkään ”käsiä sidota”. Oman tyylin näkyminen tuotteissa on myös tärkeää ja niin viljelijät pystyvät erottumaan joukosta. Yksin ei kukaan voi brändäystyötä tehdä, vaan se vaatii yhteisön voimaa ja yhteistä työpanosta.

Kukin viljelijä voi omalla työpanokseen vaikutta avomaalla kasvatettujen leikkokukkien brändiin tekemällä työnsä mahdollisemman hyvin. Laadukkaat kukat ja muut tuotteet, taitavasti sidotut kimput ja ajatuksella suunnitellut pakkausmateriaalit luovat yhtenäistä ja luotettavaa kuvaa kotimaisista leikoista. Myös leikkovihreisiin panostaminen on huomioitava. Luonnonmateriaalin käyttö on suotavaa, mutta niiden käyttöä on harkittava tarkkaan, jotta tuotteen, esimerkiksi kimpun hinta pysyy oikeana ja koostuu viljellyistä tuotteista. Asiantuntijat halusivat nähdä kotimaisia leikkokukkien esimerkiksi ravintoloissa ja kukkakaupoissa, joissa kukkien arvo nousisi ennestään.

Rasku nostaa erikseen esille Kukkatarhureiden siemenet. Ne on hänen mielestään mallikkaasti brändätty. Kauniisti ja trendikkäästi muotoillut siemenpussit kiinnostavat kuluttajia. Ne ovat tunnistettavia ja värimaailma ja lajikkeet on valikoitu tarkkaan. Tällaiselle tuotteille on hänen mielestään tarvetta ja tuotteita tehdessä on hyvä kuunnella kuluttajia.

4 Miksi kotimaiset, avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat trendikkäitä?

Tätä opinnäytetyötä varten haastattelin viittä sattumanvaraisesti valittua slow flower -viljelijää ja kahta kukkakauppiasta, jotka ovat tuoneet kiinnostustaan esiin kotimaisia leikkoja kohtaan, sekä viittä alan asiantuntijaa, joilta koin tärkeäksi kysyä näkemyksiä trendin nousuun. Seuraavien aiheiden näkökulmat perustuvat heidän mielipiteisiinsä. Päädyin keskustelemaan haastattelutapaan, sillä koin, että niin haastateltavien kanssa syntyisi antoisin keskustelu aiheesta, enkä johdattelisi heitä liikaa. Jokainen kohtaaminen oli antoisa ja heistä välittyi aito kiinnostus kotimaisia leikkokukkia kohtaan. Yksi haastatteluista tehtiin kasvotusten tapaamisessa, yksi WhatsAppin puheviestejä käyttäen, yksi halusi vastat kirjallisesti sähköpostilla ja loput haastattelut pidettiin Teamssin välityksellä. Haastatteluista tehtiin tarkat kirjalliset muistiinpanot. Viljelijöille, kukkakauppiaille ja asiantuntijoille oli kaikille omia täsmentäviä kysymyksiä (liite 3), mutta pääkysymys ”Miksi kotimaiset, avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat nyt trendikkäitä” oli kaikille sama. Haastattelut on jaettu tässä luvussa kolmeen eri osaan; viljelijöiltä tulleisiin vastauksiin, kukkakauppiaiden näkökulmiin ja asiantuntijoiden näkemyksiin aiheesta. Alkuperäisen suunnitelman mukaan työhön oli tarkoitus haastatella myös kuluttajia ja selvittää, ketkä olisivat potentiaalisia asiakkaita hitaille kukille, mutta se osa oli pakko jättää pois. Aihe vaatisi oman opinnäytetyön.

Kaikki haastateltavat vastasivat ilmiön seurailevan lähiruokabuumia. Ajatusmaailmassa on paljon samankaltaisuutta. Avomaan leikkokukat sopivat kotimaiseen sesonkiin, sillä nekin kukkivat vuodenaikojen ja sääolosuhteiden mukaan luonnon sanelemin ajankohdin. Ilmastokysymykset, leikkokukkien ympäristövaikutukset ja kukkien tuotannosta syntyvä hiilijalanjälki puhututtavat ja hitaita kukkia suosimalla saa hieman kevennettyä omaa taakkaansa. Slow flower viljelijä Saara Nevala kirjoitti esittämäni trendikysymyksen

seuraavan vastauksen: ”Ilmastonmuutoksen takia suositaan tuotteita, jotka ovat läheltä ja tuotettu mahdollisimman ekologisesti. Ihmiset ovat tietoisempia ja kiinnostuneempia käyttämistään tuotteista ja niiden tuottamisen ympäristövaikutuksista. Tämä on myös uusi juttu Suomessa, jonka takia herättää paljon mielenkiintoa.”

Luonnollinen tyyli näkyy viheralan trendeissä. Toimittaja Johanna Vireaho muisteli, kuinka 80-luvulla ihannoitiin massatuotantoa ja kuinka nyt on siirrytty 2020-luvun ajatusmaailmaan individualismista. Maisemasuunnittelussakin suositaan tällä hetkellä luonnonmukaisuutta, joka näkyy erityisesti kasvivalinnoissa. ”Nyt kiinnostaa kaikki luonnollinen ja käsillä tekeminen, jollaiseen on helppo samaistua. Slow flower -kukat ovat artesaanikukkia ja niissä saa näkyä yksilöllisyys ja luonnon kauneus” kertoo Vireaho. ”Avomaalla kasvatetut lajit ja lajikkeet ovat myös osin erilaisia kuin kukkakaupoista saatavat tuontikukat ja ovat kiinnostavia puutarha- ja kukkaihmisten keskuudessa. Muutenkin kukkatrendinä on ollut viime vuosina luonnollisuus, niittymäisyys ja rönsyilevyys”, Nevala kuvailee.

Kukat luovat kuluttajille elämyksiä. Kukkapellolla vierailu, kukkien poiminta itse tai niiden ostaminen paikan päältä valmiina kimppuina ovat jo itsessään kokemus. Kukkien kasvattaminen itse on kotipuutarhurille kasvukauden mittainen tutkimusmatka ja erilaisten lajikkeiden ”fiilistely” kuuluu asiaan. Avomaalla kasvatettujen kukkien tarina kiehtoo kuluttajaa ja niiden ympärille on helppo luoda elämyksellisiä asioita. Lähikukkien ostaminen kukkakaupasta antaa myös haluttua lisää ajatukseen pelkästään kimpusta. Kukkakauppias, Studio Frön Jenni Bergman kertoi tiedostavien kukkakuluttajien haluavan ostaa jotain kaunista, mutta pelkkä estetiikka ei aina riitä, vaan halutaan, että kukat myös tuntuvat hyviltä. Se on hyvin sanottu, ja kiteyttää ajatuksen lähikukista.

Vastuullisten kukkien puolestapuhuja, valokuvaaja Kreetta Järvenpää on sitä mieltä, että Suomessa on paljon ihmisiä, jotka haluavat ostaa Slow flower -kukkia. Tietoisuutta tulee vielä lisätä ja ajatusmaailmaa avartaa, sillä hänen kokemustensa mukaan kotimaisista kukista kysellään usein ”kestävätkö nämä?” Kuluttajat eivät välttämättä ymmärrä, mikä ero kotimaisella ja ulkomailta tuodulla kukalla voi olla maljakkokestävyyden suhteen. Avomaalta kerätyn, kotimaisen kimpun kukat voivat olla samana aamuna kerättyjä, juuri oikeaan keräysajakohtaan säilymisen kannalta ja kukkakaupan kukat ovat pahimmassa tapauksessa

voineet olla kuljetusajan lisäksi olla kaupan kylmiössä jo päiviä. Kaupan kukat nähdään silti jotenkin kestävämpinä.

Kaikkien haastateltavien mielestä kotimaisten leikkokukkien viljelyn tulevaisuus nähdään valoisana ja sille löytyy koko ajan uusia ilmenemismuotoja. Esimerkiksi Kukkatarhureiden siemenpussit ovat kevään 2022 hittituote slow flower -ilmiön seuraajien keskuudessa. Viljelijä Anni Kyrö näkee trendin pitkäkestoisena, joka on tullut jäädäkseen. ”Avomaan leikkokukkia voi käyttää niin monipuolisesti.” Hän on kokenut, että kuluttajat haluavat muistaa ihan arjessakin, että ovat ostaneet kestäviä kukkia. ”Ja kun tekee hyviä tuotteita, saapuvat asiakkaan hakemaan niitä uudestaan”, hän jatkaa. Hän kuuntelee mielellään kuluttajien palautetta kukista ja toivookin kuluttajia mukaan pellolle vaikuttamaan mitä siellä kasvatetaan. Asiakkaat ovat läsnä hänen työssään.

4.1 Viljelijät

Kolmenkymmenen Slow flower -viljelijän joukkoon mahtuu aloittelijoita ja alan rautaisia ammattilaisia. Osalla viljely on ollut elämäntapa jo pitkään ja osa on vaihtanut alalle ihan toisista työnkuvista tai viljelee vain osa-aikaisesti. Vuonna 2022 Slow flower -ilmiö luo viljelijöiden ansiosta alalle aivan uutta voimaa.

Esitin haastatteluissa kysymyksen miksi viljelijät ovat ryhtyneet viljelemään. Vastaukset olivat suurin piirtein samankaltaisia vastuullisesti kasvatettujen kukkien ja luonnonmukaisen viljelyn osalta, mutta eroja löytyi yksityiskohtaisemmissa omaan arvomaailmaan tai kiinnostuksen kohteisiin liittyvissä aiheissa. Usein viljelyn taustalla oli jokin oma syy tai tarve viljellä leikkokukkia. Muutamalla on esimerkiksi floristin tausta ja he olivat alkaneet pohtia, voisiko leikkokukkia viljellä kotimaassa vastuullisesti. Haaveena oli käyttää sidontatöissä vain kestäväällä tavalla kasvatettuja kukkia. Toisilla tarve saattoi löytyä puhtaasti kasvatukseen liittyvistä asioista, toisilla keräämiseen ja kimppujen tekemiseen. Osa kasvattaa kukkia vain omiin tarkoituksiin ja toinen taas myy jälleenmyyjille. Omien arvojen seuraaminen ja unelmien toteuttaminen viljelyn kautta yhdisti kuitenkin kaikkia. Floret flower farmin, eli yhdysvaltalaisen kukkaviljelijän Erin Benzakeinin valokuvat ja viljelykokemukset ovat olleet innokkeena myös näille suomalaisille kukkaviljelijöille. Kuvista inspiroituneet miettivät

muutama vuosi sitten onnistuisiko Suomessa samalainen viljely ja ryhtyivät toimeen onnistuen.

Harjulan tilalla, Orimattilassa leikkokukkia on viljelty jo kahdenkymmenen vuoden ajan ja juuri tehdyn sukupolvenvaihdoksen jälkeen viljelijän saappaisiin on astunut Anni Kyrö, joka on kasvanut tilalla kukkien kanssa. Hän jatkaa avomaalla kasvatettujen kukkien viljelyä kasvihuoneissa kasvatettavien ryhmäkasvien lomassa. Hänen vanhemmiltansa saaneen kokemuksen perusteella Anni jatkaa hyväksi havaittujen lajikkeiden viljelyä, sellaisten, jotka soveltuvat kimppuihin ja kuivakukiksi. Kuivakukkien avulla kaudesta saa hieman pidemmän. Harjulan tilan kukkia myydään taidokkaasti sidottuina kimppuina lähialueen jälleenmyyjien kautta. Leikot viljellään Harjulan tilalla 300 m² avomaalla, johon on tehty tasaiset penkit. Kukut kasvatetaan riveissä, jotta niitä on helppo kerätä.

Mia Kulkki kasvattaa leikkokukkia omalla pihallaan Turussa, noin 100 m² alueella ja hän käyttää kukkia omiin tarpeisiinsa. Mia kuivattaa kukkia hiekassa. Hiekassa kuivuneet kukat ovat uskomattoman kauniita sammuneine värimaailmoineen. Kukaan muu ei vielä tee vastaavaa ja sen avulla Mia erottuu muista. Mia sitoo kukista taidokkaita sidontatöitä. Hän innostui omien kukkien viljelystä jo vuosia sitten, kun tajusi miten kaukaa kukkia meille tuodaan. Mia on opiskellut avomaakukkien viljelyä Floret flower farmin kursseilla ja opettaa aihetta nykyään itse ammattiopisto Liviassa.

Kukkahuone Linnean omistaja Heidi Saarinen viljelee leikkokukkia suurella sydämellä ja vankalla ammattitaidolla Nurmijärven Nukarilla. Hänen puutarhansa on maalaisidyllinen ja kukkiva keidas viljapeltojen keskellä. Hän raivasi leikkokukkien viljelyyn alaa viljapelloilta ja kasvattaa kukkia omiin tarpeisiinsa. Hän tekee kukista tilauksesta sidontatöitä ja asetelmia, sekä järjestää työtilassaan vanhassa navetassa kukkakursseja. Heidi ei halua alkutuottajan statusta, vaan haluaa itse jatkojalostaa kasvattamansa kukat. Hän viljelee sellaisia lajikkeita, joita voi käyttää pitkään. Hän kuivattaa kukkia ilman ylimääräistä energiaa ja myy kukat ja niistä tehdyt tuotteet itse, ilman välikäsiä. Heidille on tärkeää, että kukkien koko ketju on kestävä.

Heidille on myös tärkeää maanviljelijänä kirjaimellisesti viljellä maata – ei vaan maanpäällisiä kukkia. Hän käyttää pelkästään luonnonmukaisia viljelymenetelmiä ja arvostaa maata vuoroviljellen, kierrättäen ja parantaen vuodenaikoja hyödyntäen. Jotta maa antaa parastaan, hän kokee, että maalle pitää antaa takaisin se, mitä se tarvitsee voidakseen hyvin. ”Uudellamaalla viljelykausi on yllättävän pitkä ja mitä pidempään maa pidetään vihreänä, sen enemmän se sitoo hiiltä ja käyttää hiilidioksidia”, hän summaa.

Kuortaneella, Saara Nevalan ja hänen anoppinsa Johanna Kangastien Pieni Kukka-farmi tuo väriä pohjanmaan pellolle. Heillä on siellä mökin pihalla peltoa, jossa he viljelevät jo neljättä vuotta slow flower hengessä mahdollisimman ekologisesti. Maata lannoitetaan oman maatilän lehmien lannalla ja kasteluvesi pumpataan pihalammesta. Kaikki työt tehdään käsin ilman ylimääräistä energiankulutusta. Saaralle on ollut unelmien täyttymys kasvattaa itse sidontatöissä käyttämänsä kukat. He sitovat kukkia arkeen ja juhlaan, sekä pitävät tilalla kursseja.

Sannaliina Mononen, eli Monosilla Gardenin kukkatarhuri on tunnettu erityisesti upeista ja erikoisista tulppaanilajikkeistaan. Hän viljelee omalla pihamaallaan, 15 leveässä penkissä kevään sipulikukkia ja loppukesän runsaita kukkijoita ja on profiloitunut erityisesti pastellisiin ja murrettuihin sävyihin. Kukkien viljely vei Sannaliinan mennessään oikein kunnolla hänen etsiessään ”omaa juttua” ja nykyään hän työllistää itsensä leikkokukkien viljelyllä, sekä siemenverkkokaupalla yhtiökumppaninsa Maiju Koskelan kanssa Kukkatarhurit Oy:ssä.

4.1.1 Slow flower kukat ja tuotteet

Variaatiot kasvattamisessa ja monipuolisuus kasvattamistavoissa ovat moninaiset ja tyylistä ja menetelmistä voi jokainen valita itselleen sopivimmat. Leikkokukkia kasvatetaan siemenistä joko esikasvattamalla tai suorakylvöillä, kevään aikaiset kukkijat ovat sipulikukkia ja juurakkokukat kukkivat loppukesästä. Osa kukista on yksivuotisia ja osa kaksi- tai monivuotisia. Perennat leikkokukkina ovat jo kovassa nosteessa ja kiinnostavat viljelijöitä. Puuvartisista kasveista kukkivat puut ja pensaat ovat hyvä lisä yksivuotisen kukkien tueksi. (Liite 4. ja 5.)

Kotimaisten, avomaalla kasvatettujen leikkokukkien maljakkokestävyys vaihtelee lajikkeiden mukaan. On hyvin vahvoja ja pitkäkestoisia, kuten tsinniat (*Zinnia*), punahatut (*Echinacea*) ja kesäpäivänhatut (*Rudbeckia hirta*) mutta myös herkempiä lajikkeita. Esimerkiksi tuoksuherneet (*Lathyrus odoratus*) tai todella suurikukkaiset daaliat (*Dahlia*) eivät kestä pitkä kuljetusmatkoja ja lähikukkina niiden arvo vain kasvaa.

Leikkokukkia voi myydä nippuina, valmiiksi poimittuina, itse poimittuna, tuoreina, kuivattuina, kimppuina, kokonaisina juhkakukituksina, erilaisina asetelmina ja sidontatöinä, kransseina, sepeleinä, koristeina, asusteina ja niin edelleen. Saarinen kertoo, että hänellä hävikkiä ei itse kasvatetuista kukista synny juuri lainkaan silloin kun kukat myydään suoraan viljelijältä. ”Kukat voidaan kerätä pellolta tarpeen mukaan ja juuri oikeaan keräämisaikaan, eli aamuisin, ennen kuin päivän lämpö kerennyt haihduttamaan kosteutta ja kukkien nestejännitys on parhaimmillaan.” Slow flower -kukat sopivat kaikenlaisiin töihin, juhlaan ja arkeen, sekä iloon ja suruun. Valveutuneet kuluttajat voivat haluta kukittaa juhlat hitailla kukilla. Saarinen kertoi esimerkin hääjuhlista, jotka kukitettiin täysin hänen kukillaan. Elämystä syvensi vielä se, että morsian teki juhkakukat yhdessä kaasojen ja ystävien kanssa hänen opastamana.

Kukista kiinnostuneet kuluttajat haluavat usein päästä itse tekemään kukista jotain omilla käsillään ja sen takia erilaiset kurssit ja työpajat ovat slow flower kukkien ympärillä luonnollinen tapa lisätä myyntiä. Kukkien lisäksi kurssin kautta kuluttaja saa elämyksiä itse tekemisestä ja autenttisesta ympäristöstä, jossa kukkia kasvatetaan tai myydään. Kukkapelto on jo itsessään elämyksellinen kohde. Siellä käyskentely on kokemattomalle mieleenpainuva kokemus. Kukkapelto sopii kohteeksi myös erilaisiin kuvauksiin.

Pieni Kukkarfarmi on jatkojalostanut kuivakukkia saippuan valmistamiseen oululaisen saippuantekijän kanssa. Heillä on myynnissä omista kukkakuvista tuotettuja painotuotteita, kuten kortteja ja vuosikalenteri. Kukkapellon sivutuotteena syntyy myös hunajaa, sillä heillä on kukkarfarmin pihassa pari omaa mehiläispesää.

4.1.2 Kukkienn myynnin kehittämisen viljelijöiden näkökulmasta:

Mononen kertoi haastattelussa, että vaikka slow flower -viljelijöitä on aloittanut lyhyen ajan sisällä paljon, se ei aiheuta kilpailuasemaa. Jokaisella viljelijällä on oma tyyli ja kukkien kysyntä on sen verran suurta, että kaikille halukkaille niitä riittää. ”On vain hyvä juttu, että viljelijöitä tulee lisää, koska sille on tarvetta ja se kehittää alaa. Viljelijöiden lajikevalikoimat voivat poiketa toisistaan ja erikostuminen on helppoa”, hän toteaa. Pohdimme hänen kanssaan myös sitä, miten kukkakaupat näkevät slow flower -kukat ja miten viljelijöiden ja kauppioiden tarpeet kohtaisivat.

Kukkakaupat haluavat kukkia tietyllä tavalla, ne pitäisi olla hyvin pakattuina, mieluummin nippuihin ja säilytetty oikein. Leikkokukat ovat vedessä kuljetuksen ajan ja käärittyinä tietyn kokosiin nippuihin. Slow flower -kukkiä myydään kauppoihin samalla tavalla esimerkiksi ämpäreihin pakattuina. Mononen pohti ovatko kukkakaupat halukkaita testaamaan uusia lajikkeita. Saarinen oli sitä mieltä, että floristit haluavat käyttää töissään kauden kukkia. Slow flower -kukista kukkakaupat saavat hyvää lisämaustetta muiden leikkokukkien rinnalle ja niiden tausta ja tarina pitää olla selvästi esillä kaupoissa. Kukkakaupan näkökulmasta kukkakaupparyittäjä Saija Sitolahti kertoi kotimaisten kukkien käyttämisen tilaustöissä kiinnostavan erityisesti suurempia yrityksiä, jotka haluavat tietoisesti käyttää kotimaisia kukkia ja kunnioittavat niiden arvoa. Esimerkiksi valtion korkea-arvoisissa tilaisuuksissa on tärkeää, että kotimaisuus näkyy myös yksityiskohdissa, kuten esimerkiksi kukka-asetelmissa.

Viljely, myynti ja määrät ovat tällä hetkellä suhteellisen pieniä ja yleensä asiakassuhde jälleenmyyjään on henkilökohtainen. Erikoiset lajikkeet pitävät slow flower -kukat nosteessa, koska niitä ei saa muualta. Mononen pitää erityisen tärkeänä, että kukat osataan hinnoitella oikein ja niiden arvoa pidetään yllä. Yhteistä hinnastoa on vaikea tehdä ja kannattaakin rohkeasti kysyä viljelijäkollegoilta apua hinnoittelussa. Parhaan hinnan itse kasvattamistaan kukista saa myymällä kukat itse kimppuina, mutta myyntiä tehdään paljon myös erilaisille jälleenmyyjille, kauppoihin ja tukkuun. Slow flower kukkien myynnin haasteena on epävarmuus sadon valmistumisesta – tai koko sadosta. Avomaalla olosuhteet voivat yllättää viljelijän, eikä kukkien kauppaaminen ole niin varmaa, kuin esimerkiksi kauppapuutarhojen

satovarmoilta tuotteilla, joita kasvatetaan kasvihuoneissa. Ammattitaidon lisääntyessä tässä asiassa tullaan varmasti olemaan varmempia.

Slow flower kukilla ei ole virallista laatutakuuta. Ammattimaisuus viljelyssä ei ole tasaista ja ennen kuin yhteisö toimii joidenkin kriteereiden alaisuudessa, ei voi vaatia kukkien olevan tietynlaisia. Mononen mietti viljelijöiden tyylien olevan niin erilaisia, että mitään yhteistä linjaa ei voi vetää. Kukkien arvostuksesta ja viljelyn kannattavuudesta pitäisi kuitenkin pitää yhdessä kiinni ja siitä pitää puhua ääneen, jotta kuluttajat ja jälleenmyyjät ymmärtävät asian. Viljely- ja myyntitoiminnan on oltava kannattavaa, muuten touhu on vain harrastusta. Pitää osata laskea kuinka paljon kimpun pitää maksaa ja paljonko viljelijälle jää työstä käteen.

Viljelijöiltä ja kauppapuutarhaliiton toiminnanjohtaja Niina Kangakselta tuli muutamia ideoita esille erityisesti tiettyjen lajikkeiden ammattimaiseen viljelyyn. Kangas mietti, miksi Suomessa ei viljellä pionia ammattimaisemmin, se voisi hyvin sopia suuremmassakin kaavassa viljeltäväksi. Sipulikukkien laajemman käytön ja myynnin suhteen olisi kehitettävää. Saarinen mietti, että tulppaanien lisäksi kotimaiseen viljelyyn (avomaalle ja kasvihuoneisiin) leikkokukiksi sopisivat hyvin erilaiset narsissilajikkeet (*Narcissus*), amaryllikset (*Amaryllis*) ja liljat (*Lilium*). Kyröllä taas on suunnitelmissa kehittää perennojen viljelyä entisestään ja rakentaa niille kestokohopenkkejä, kunhan maanparannustoimet ovat saatu kuntoon. Viljeltävien lajikkeiden ja menetelmien kehittäminen on käynnissä ja perennoja on kasvamassa lisäysmateriaaliksi.

4.2 Kukkakaupat

Millä tavoin kotimaisten leikkokukkien trendi näyttäytyy jälleenmyyjien näkökulmasta? Haastattelin työtä varten kahta kukkakauppaa, jotka ovat esittäneet kiinnostuksensa Slow flower leikkokukkia kohtaan. Haastatteluun valikoitui Järvenpään Kukkatalo, joka edustaa yksityistä, isompaa kukkataloa ja helsinkiläinen Studio Frö, joka on profiloitunut vastuullisten kukkien kukkakaupaksi. Otanta on pieni, mutta tarkoituksena on tuoda esiin näkökulmia, jotka kannustavat muita jälleenmyyjiä pohtimaan kotimaisten leikkokukkien myyntiinottoa. Kauppiaiden lisäksi muillakin haastatelluilla alan asiantuntijoilla oli paljon mielipiteitä ja kehitysideoita aiheesta.

Viljelyn lisäksi myös Mia Kulkki työskentelee freelancerina kukkakaupassa floristina ja kertoi, että kotimaisten leikkokukkien parhaina myyntiargumentteina ovat tuoreus ja laatu. Hänen kokemuksensa mukaan kukkakaupat haluavat myydä kotimaisia slow flower leikkokukkaa, sillä ne ovat hyvä myyntivaltti kaupoille. Kulkki on sitä mieltä, että pienetkin erät kukkia kiinnostavat jälleenmyyjä, joka on hyvä, sillä viljelymäärätkin ovat pieniä. Hän on huomannut, että kaupungeissa ollaan maaseutua kiinnostuneempia lähikukkien myynnistä kukkakaupoissa.

Järvenpään Kukkatalon yrittäjä ja floristimestari Saija Sitolahti kertoo floristien innostuvan sesongin kukista ja erityisesti avomaalla kasvatetuista lajikkeista, sillä ne ovat persoonallisia ja laadukkaita. Muistamiskulttuuri on Suomessa voimakasta ja leikkokukkamyynnin huiput kiteytyvät erilaisiin juhlapyhiin ja -päiviin. Kotimaiset kukat ovat kaupoissa sesongeittain esillä päivien kukituksissa ja on hienoa, jos valikoimasta löytyy runsaasti kotimaisia vaihtoehtoja. Kukkakuluttaminen on tiukasti sidottuna kulttuuriin ja Suomessa päiviä, jolloin kukkia ostetaan naisille korostuvat erityisesti. Äitienpäivä, ystävänpäivä ja naistenpäivä ovat esimerkiksi vilkkaimmat myyntipäivät suurempien sesonkien ja juhlapyhien, kuten joulun ohella. Kotimaiset kukat ovat esillä myös tapahtumissa, joissa arvomaailmaa halutaan tuoda esille. Myyntipiikit asettuvat kalenteriin Slow flower -kukille hankaliin ajankohtiin, mutta kotimaisella kasvihuonetuotannolla on onneksi tarjota kotimaisia vaihtoehtoja.

Puutarha-alan asiantuntija Sanna Raskun näkemys on, että osa kukkakaupoista on kiinnostuneita slow flower -kukista. Slow flower -kukkien mainostaminen omilla markkinointikanavilla luo myös kaupalle vahvempaa vastuullisuuden brändikuvaa. Kotimaisten tuotteiden myynnissä ja markkinoinnissa tuotteiden tarinan esiintuominen on erityisen tärkeää ja kiinnostaa asiakkaita. Samalla tietoisuus kotimaisista leikkokukista leviää ja se lisää myös viljelijöiden työn vetovoimaa. Tieto kotimaisista hitaista kukista leviää monia eri reittejä pitkin ja kukkakauppojen rooli kotimaisten tuotteiden tietoisuuden levittämisessä on merkittävä.

Toimittaja Anu Pirhonen on törmännyt aiheeseen tehdessään artikkeleita kukkakaupoista. Hänen mielestään kauppiaan on helppo myydä tuotteita, joilla on tarina. Kotimaisuus, lähituotanto ja estetiikka, sekä tieto viljelijästä ja paikasta, jossa hän viljelee, maalailee

kukkien ympärille helposti lähestyttävän tarinan. Asiakas ei välttämättä osaa kysyä kotimaisia kukkia, mutta kun ne esitellään hänelle kaupassa, on ostopäätös helppo tehdä kotimaisten kukkien voitoksi. Sitolahti korostaa myyjän myyntitaidon tärkeyttä, kun kukkia valitaan esimerkiksi leikkokukkakaapilla kimppeä varten. Sitolahden mielestä kotimaiset kukat ovat asiakkaiden mielestä kiinnostavia ja niiden ostamisesta tulee hyvä mieli.

Kukkakaupat ovat slow flower -kukille hyvä myyntiväylä. Ne ovat hyvä kilpailutekijä kaupoille, kukkien arvostus ja hinta pysyy kukkakaupoissa oikeassa suhteessa, kun ruokakaupoissa myydyt halvemmat kukat eivät vääristä hintoja. Vastuu- ja laatuksymykset ovat kukkakaupoille tärkeitä ja slow flower -kukat täyttävät nämä vaatimukset. Kotimaisten leikkokukkien koko tuotantoprosessi on läpinäkyvä, jota on helpompi kyseenalaistaa ja selvittää kukkakaupassa alan ammattilaisen kanssa. Kukkakaupoissa kukkien säilytysmahdollisuudet ovat oikeanlaiset ja pakkausmateriaalin käyttöä voidaan säännöstellä. Logistiikkaa voidaan kehittää myyjän ja viljelijän kesken ja yhteydenpito on helppoa, kun siinä ei ole mukana välikäsiä.

4.2.1 Kehitettäviä seikkoja kukkien myynnin osalta

Avomaalla kasvatettujen leikkokukkien mahdolliset riskitekijät ovat epävarmuus sadon laadusta ja määrästä. Toimittaja ja kauppias Johanna Vireaho pohtii avomaatuotannon epävarmuutta sadon tuotannossa. Slow flower -kukkaa on vaikea mainostaa etukäteen, sillä tuotteiden saapumista kauppaan ei pysty välttämättä ennustamaan tarkkaan. Kukkakaupat saattavat ottaa vastaan pieniä, epäsäännöllisesti saapuvia eriä, mutta heidän myyntinsä ei voi turvautua niihin. Sopimusviljely sesonkien mukaan on hyvä ratkaisu, joka tukee molempia osapuolia.

Päivittäistavarakaupat, eli tuttavallisesti marketit, myyvät myös lähikukkaa ja paikoittain tarjolla on jo slow flower -kukkiakin. Yleistyneet käsitteet ”markettikukka” ja ”markettikimppu” tarkoittavat tässä yhteydessä muita myytäviä kukkia, kuin slow flower -kukkaa. Osa asiantuntijoista, ketä haastattelin, pohti alentaako marketit myyntipaikkoina erityisesti slow flower -kukkien arvoa tai yleistä myyntihintaa, kun ne sijoitetaan vierekkäin ”markettikukkien” kanssa. Päivittäistavarakaupat eivät välttämättä pysty hinnoittelemaan

itse lähikukkakimppuja. Toisaalta kukat tulevat tehokkaammin kuluttajien käsille, kun niitä myydään arkiostosten kanssa samassa paikassa.

Vireaho ajattelee ”markettikukien” syöväen kuluttajien kuvaa leikkokukista. Suunta ei ole kukkien kannalta imarteleva ja ketjuliikkeiden olisikin aika kehittää kukkien myyntitapaa, jotta kukkien arvo pysyisi hyvänä. Leikkokukat ovat kertakäyttötavaraa, mutta niihin liittyy niin paljon vahvoja tunteita, että myyntiä tulisi kehittää ja pitää yhtä tärkeänä.

Studio Frön tarina on esimerkillinen. Tämä pieni helsinkiläinen kukkakauppa on profiloitunut myymään vain vastuullisesti ja kestävästi tuotettuja kukkia (Studio Frö, 2022). Idea lähti muodostuman, kun perustaja Jenni Bergman halusi tehdä töitä kukkakaupassa niin, että hävikkiä ei syntyisi. Hän teki töitä vain tilauksesta. Sitten hän tajusi, ettei tapa ratkaise ongelmaa, vaan asiaa on lähestyttävä aivan toisesta suunnasta. Hän alkoi perehtymään kukkien tuotantopaikkoihin ja tapoihin. Etsiessään mahdollisimman vastuullisesti tuotettuja kukkia Bergman löysi slow flower -kukat. Vuonna 2021 hän perusti Studio Frön. Kausi alkoi kotimaisilla tulppaneilla ja narsisseilla ja jatkui kesää ja syksyä kohti muilla kotimaisilla leikko- ja ruukkukukilla. Jouluna myynnissä oli pelkästään kotimaisia ruukkukasveja. Tavoitteena on, että Studio Frössä on myytävänä mahdollisimman paljon kotimaisia kukkia. ”Sitten kun on pakko tilata muualta, niin selvitän paikat, joista on hyvä tilata.” Jos kotimaisia ei ole saatavissa hän tilaa esimerkiksi Virosta, Hollannista tai Italiasta. ”Ei mitään värjättyjä, eikä kemikaaleja” oli Bergman kuvaus tilauksista. Studio Frön konseptista voisivat kukkakaupat ottaa mallia. Silloin valinta vastuullisesti tuotetuista kukista olisi jo tehty asiakkaan puolesta.

Kukkateollisuuden ala on Bergmanin mielestään kuin villi länsi: ”Kaikkea tapahtuu, ilman että vahditaan”. Läpinäkymättömyys on suuri ongelma ja siksi hän on päätenyt myymään pääsääntöisesti kotimaisia tuotteita. ”Kenian tuotannosta tiedetään jo paljon, mutta Etelä-Amerikan tavat ovat hämärän peitossa ja tietoa on vaikeaa saada”. Vastuullinen vaihtoehto tuontikukille on kotimaiset ruukkukasvit. Bergman on päätenyt itse toimia näin. Hän haluaa ostaa niin paljon kotimaista tuotantoa kuin on mahdollista. Silloin voi olla varma mistä ja mitä tilaa. Hän tuntee kukkien viljelyolosuhteet ja usein itse viljelijänkin.

4.2.2 Miten trendiä voisi hyödyntää jälleenmyyjien näkökulmasta?

Jälleenmyyjien ja kuluttajien näkökulmasta olisi hyvä, jos slow flower -kukkia olisi myynnissä eri myyntikanavissa. Slow flower -kukat eivät yllä tuotantomääriltään suurempien ketjumyymälöiden myyntitavoitteisiin, vaan ne sopivat paremmin pienten profiloituneiden kukkakauppojen valikoimiin. Lähikukat voisivat sopia myös osaksi REKO-rinkejä, vaikka ne ovatkin tarkoitettu lähiruuan myyntiin. Verkkokauppa, jossa myytäisiin pelkästään vastuullisesti tuotettuja kukkia, olisi kuluttajalle helppo paikka tehdä kestäviä ostoksia. Ehkä slow flower -kukilla, lähikukilla tai kotimaisilla kukilla ylipäätään on vielä joskus yhteinen myyntikanava, jonka kautta heidän tuotteitansa on myynnissä. Sitolahden mielestä kukkakauppojen näkökulmasta katsottuna yhteinen paikka olisi järkevä, sillä nyt kauppiaan on oltava erikseen yhteydessä viljelijöihin. Yhteisestä verkkokaupasta kukkakaupan olisi helppo tilata kukkia tarjonnan mukaan, esimerkiksi nippuina tai sylillisinä.

Kukkakauppojen näkökulmasta on hyvin tärkeää, miten kotimaisuudesta ja kukkien alkuperästä kerrotaan. Kauppiaille ja myyjillä on vastuu ohjata kuluttajia kestäviin kukkavalintoihin ja antaa ohjeita kukkien säilytykseen. Kauppiaiden pitäisi jo tilausvaiheessa tehdä valinta kuluttajien puolesta ja selvittää tarpeellinen tieto tuotanto-olosuhteista. Kuluttajien avuksi voi kauppaan asettaa kylttejä ja lappuja ohjaamaan kotimaisten tuotteiden myyntiin. Ehkä jonain päivänä slow flower -merkki ilmentää myytävien kukkien tarinaa ja taustaa ja on yhtä tunnistettavissa kuin sirkkalehtimerkki.

4.3 Alan asiantuntijat

Mitä muut alan asiantuntijat ajattelevat aiheesta? Haastattelin tähän opinnäytetyöhön viittä alanasiantuntijaa; toimittajia, aiheen näkyvyyttä some-kanavillaan esille tuovaa valokuvaajaa, sekä puutarha-alan asiantuntijaa. Valokuvaaja Kreetta Järvenpää alkoi tehdä töitä hitaiden kukkien ja niiden viljelyn ja tietoisuuden levittämisen eteen, kun hän tajusi, että kukkateollisuus on kirjaimellisesti teollisuutta. Hän otti selvää aiheen varjopuolista ja alkoi kehittää tapoja tuoda vastuullisesti tuotetut kukat ihmisten tietoisuuteen. Hän kävi Floret farmin kukkien viljelykurssin ja innostui Slow flower -liikkeestä. Hän kutsui viljelijöitä koolle vuonna 2020, jonka perusteella syntyi Slow Flowers Finland. Hän kirjoitti

myös lehtijuttuja aiheesta Viherpihaan ja jakoi tietoutta median kanavien kautta. Hänen Instagram-tilillään on yli 62 tuhatta seuraajaa ja hän jakaa niiden kautta tietoa ja ajatuksia vastuullisista kukista.

Toimittaja Johanna Vireahon mielestä on hyvin tärkeää tuoda kukkien takana olevat tarinat esille. Ne kiinnostavat lukijoita. Suomalaiset ovat vähän jähmeitä esittäytymään omilla kasvoillaan julkisesti, jonka huomaa varsinkin viljelijöiden parissa. Ehkä amerikkalaisilta opittu tyyli alkaa vihdoon raottamaan meille kukkien takana työtään tekevien viljelijöiden elämää. Slow flower -viljelijät ainakin ovat olleen hyvänä esimerkkinä. Vireaho ajattelee myös, että yhteisön voima olisi hyvä osata hyödyntää slow flower viljelijöiden kesken. Ala ja osa viljelijöistäkin ovat vasta aloittelijoita ja avoin kokemusten jakaminen ja yhteisöllisyys olisivat kaikille hyödyksi.

Kauppapuutarhaliiton toiminnanjohtaja Niina Kangas pohti samaa asiaa. Hänen mielestään olisi tärkeää, että viljelijöillä olisi jonkinlainen ohjenuora, jota seurata. Vaikka slow flower -kukkien viljely on luonnonmukaista, olisi viljelyssä silti osattava käyttää oikeita aineita ja menetelmiä. Hän vinkkasi esimerkiksi, että puutarhaliitolla on kasvisuojelukoulutuksia, joihin viljelijöiden olisi hyvä tutustua. Jonkinlainen laatutyön tae olisi hyvä olla. Mitä se voisi jatkossa olla on viljelijöiden itse ratkottava. Kangas miettii, että jotain vastuullisuussertifikaattia tai muuta vastaavaa heidän tulisi noudattaa, jotta työ olisi luotettavasti vastuullista. Slow flower -viljelijät ovat yhteisönä vielä niin tuore, ettei yhteisiä linjoja ole luotu. Järjestöistä lähellä heidän työtään on Kauppapuutarhaliitto, mutta se on suunnattu kasvihuonetuottajille. Kukkaviljelijät voisivat perustaa oman erikoisyhdistyksen. Slow Flowers Finland voisi olla Puutarhaliiton alainen avomaaviljelijöiden yhdistys.

Kotimaisten leikkokukkien ja ryhmäkasvien ketju olisi Järvenpään mielestä tarkastettava ja saatava mahdollisimman läpinäkyväksi. Leikkokukkien siemenet ja ruukkukasvien taimet ja pistokkaat tulevat ulkomailta ja niiden ketjun kaikki osat tulisi selvittää. Tulisi selvittää mitä tietoa niiden tuotannosta on? Ruokavirasto valvoo kaikkien istutettaviksi tarkoitettujen kasvien maahantuontia ja esimerkiksi pistokkaat tulevat meille Suomeen kasvipassilla varmistettuna. ”Kasvipassin saa myöntää kasvierille, joista on yrityksen omavalvonnassa tarkastettu karanteeni- ja laatutuhoojat.” (Ruokavirasto, 2021) Kasvipassi ei kuitenkaan

takaa vastuullisuutta. Kotimaiseen tai lähituotantoon pyrittäessä voisi selvittää, olisiko osa työstä mahdollista toteuttaa Suomessa tai lähempänä?

Kehitysideoita kysyttäessä Järvenpää pohti, voisiko kauppapuutarhat olla jotenkin mukana leikkokukkien viljelyssä. Voisiko heidän kasvihuoneitansa esimerkiksi hyödyntää esikasvusaikaan tai voisiko ruukkukasveja myydä leikoiksi? Kangas osasi kertoa kasvihuoneviljelijöiden puolesta, että kasvihuoneet ovat jo käytössä samaan aikaan, kun taimia voisi kasvattaa ja niiden pinta-ala on usein laskettu täyttämään jokaisen neliön viljelyyn.

Perennojen ja leikkovihreiden kasvatusta sidontatarpeisiin ja nyt pinnalla. Vihreät, eli kukkasidonnassa käytetyt lehdet, oksat ja lisukekasvit tulevat pääsääntöisesti kaukaa ja niille olisi hyvä löytää kotimaisia korvaajia. Slow flower viljelijät ovat ratkaisseet asian luonnonantimilla, esimerkiksi vadelma on hyväksi havaittu, mutta kyllä vihreitä jo viljelläänkin. Perennojen lehdet, koristeellisten pensaiden oksat ja luonnonmateriaalien yhdistelmistä saadaan kaunista täytettä kimppuihin. Havuja käytetään varsinkin syksyllä ja talvella asetelmien tekoon ja kranssimateriaaliksi. Kotimaisten havujen saanti on vaikeampaa, jos ei itse omista metsää. Järvenpää heittää esille ajatuksen kotimaisten koristehavujen tuotannosta kukkakauppoja ja floristeja varten. ”Onhan se ihan kiero ajatusmaailma, että ulkomaisista havuista ollaan valmiita maksamaan, mutta kotimaisista ei. Eikö olisi parempi tukea kotimaista kuin kuljettaa havuja toiselta puolelta maailmaa?”

Kangas maalaili slow flower -kukille pitkää tulevaisuutta. Hän näkee ilmastonmuutoksen tuomat lämpenevät kaudet tuovan alle mukanaan uusia mahdollisuuksia. Hän uskoo, että tulevaisuudessa ala tulee ammattimaistumaan, niin kuin muutkin viljelyn alat, joka tarkoittaa, että viljelijöiden joukosta jää alalla muutama iso tuottaja ja lisäksi jää tai tulee lisää monta pienempää yrittäjää. Hän vertaa viljelijöitä nykyisiin mehiläistarhaajiin – moni kokeilee viljelyä itse, mutta vain muutama erikoistuu ja kasvaa. Slow flower ei ole vielä valtavirtaa, eikä välttämättä tulekaan sellaiseksi, mutta alalle mahtuu aina lisää uusia innokkaita. Kangasta kiinnostaa, ketkä ovat slow flower kukkien kuluttajat.

Asiantuntijoilla oli näkemys, että joku yhteinen kanava voisi toimia slow flower kukkien myyntiin. Esimerkiksi yhteinen tukkukauppias tai verkkokauppa, josta samasta paikasta näkisi ja pystyisi tilaamaan kukkia. Kukka-auto voisi ratkaista monen pienen viljelijän logistiikkaongelman. Kylmäsäilytystilalla varustettu kukka-auto voisi ajella esimerkiksi Uudellamaalla ja toimittaa kukkia eteenpäin. Tilaukset voisi tehdä ennakkoon, eikä hävikkiä silloin pääsisi syntymään.

Järvenpää on sitä mieltä, että kukat ovat mielenterveydelle hyvä asia: ”Ne eivät ole välttämättömiä, mutta hyvin paljon pienempi paha verrattuna muuhun kertakäyttökamaan.” Kaukaa ulkomailta tuodut kukat voivat toki aiheuttaa mielipahaa ja ahdistusta – ei niinkään ne kukat vaan se tuotanto. Siksi on tärkeää, että aihetta nostetaan medioissa esille, niin että kuluttajat osaisivat huomioida asian kukkaostoksia tehdessä.

Moni saattaa olla skeptinen kotimaisten leikkokukkien lyhyen sesongin suhteen. Sesonkiajattelu onkin aika vääristynyt ulkomailta tuotujen kukkien takia. Studio Frön Jenni Bergman ihmetelikin, että kenen sesonkeja me täällä Suomessa eletään – ei ainakaan meidän omia! Sesonkiajattelusta puhuttaessa Sanna Rasku totesi hyvin, että ”lyhyt kausi, mutta niin se on porkkanallakin!” Kausi rajoittuu vain kasvukauteen, pääpainona loppukesä, jolloin suurin sato valmistuu. Kukkia on kuitenkin hyvä olla kaupoissa ihan ympäri vuoden. ”Kuluttajien estetiikantaju ei rajoitu pelkästään kesään, siksi kaikkia tarvitaan kukkia” Rasku toteaa.

5 Pohdinta

Esittämäni kysymys kotimaisten leikkokukkien nykyhetken trendikkydestä sai yllättävänkin samanlaisia vastauksia. Alan asiantuntijat, vaikkakin eri lailla aiheen ympärillä työskentelevät vastasivat lähes yhdenmukaisesti aiheen kumpuavan lähituotteiden kiinnostuksesta. Heidän kokemustensa muuan, käsityön, taiteen ja kukkien lähituotanto ja tuottajien tarinat kiinnostavat kuluttajia. Ympäristöasiat nousivat heidän puheissaan myös esille ja nykyajan luonnonmukaiset trendit puutarhanhoidossa ja floristiikassa tukevat näkemystä. Slow flower -ilmiö on nostanut avomaalla kasvatetut leikkokukat uudestaan pinnalle. Kukkien viljely on

avannut peltoviljelylle taas uuden mahdollisuuden ja ala kehittyy nopeasti viljelijöiden keskuudessa.

Oma näkemykseni on samanlainen. Olen seurannut slow flower -kukkien matkaa Suomessa vuoden 2021 alkukeväästä, kun nettisivuja ja Instagram-tiliä perustettiin ja olen vakuuttunut, että ilmiö on tullut jäädäkseen. Olen hyvin kiinnostunut näkemään mihin ala suuntaa tulevaisuudessa. Jo vuodessa on ollut nähtävissä suuria muutoksia, ja alkuhuuma on levinnyt hyvin kuluttajille saakka. Luulenkin, että slow flower -kukat ovat tuoneet kukat ja ihmiset jollain tavalla lähemmäs toisiaan. Kukkia kasvatetaan itse tai niitä käydään ostamassa suoraan tiloilta ja tämä syventää suhdetta kukkiin. Kukista halutaan itse tehdä kimppuja ja asetelmia ja kaikenlainen kurssi- ja workshoptoiminta on lisääntynyt kukkien ympärillä. Elämyksellisyys, käsillä tekeminen ja onnistumisen kokemukset tuovat leikkokukille tietynlaista kaivattua lisäarvoa, kotimaisten avomaalla kasvatettujen leikkokukkien estetiikasta puhumattakaan. Viljelijöiden määrän kasvaessa ja kotipuutarhojen kukkapenkkiä lisääntyessä tiedon ja neuvonnan tarve kasvaa.

Slow flower -kukkiin liittyy myös vahvasti itse tekemisen kulttuuri. Kun kuka vaan voi periaatteessa ryhtyä leikkokukkaviljelijäksi se avaa monelle uusia katsontakantoja omasta tulevaisuudesta ja ainakin omasta innosta puutarhaharrastukseen. Jos ennen pyrittiin omavaraisuuteen ruuan suhteen, niin nykyään pyritään omavaraisuuteen kukkien suhteen. Olisi mielenkiintoista tietää kuinka moni kasvimaata tuottaa näinä vuosina kukkia perinteisten perunapenkkiä sijaan. Tai että minkälaisia vaikutuksia kukkien kasvattamisella on ympäristön näkökulmasta verrattuna esimerkiksi kasvien viljelyyn. Voisiko kukkien viljely auttaa pölyttäjiä? Tai voiko uusien lajien viljelyllä olla kohtalokkaita vaikutuksia vieraslajien leviämisen suhteen?

Miten leikkokukkatrendi tulee kehittymään Suomessa? Oli hyvin mielenkiintoista kuunnella alan asiantuntijoiden ajatuksia alan kehityksestä. Monelle asia oli selkeästi paloa herättävä asia ja heillä oli avartavia näkemyksiä aiheesta. Viljelytekniikan kehitys oli monen esille nostama asia. Maksimaalisen sadon tuottaminen pienellä alalla kiinnosti viljelijöitä. Moni uskoi myös, että kotimaisten leikkokukkien kasvihuoneviljelyllä olisi vielä tulevaisuus Suomessa. Ehkä tutkimuksia ja kuluttajakyselyitä apuna käyttäen alan voisi saada taas

nosteeseen, sillä tuntuu, että kysyntää voisi riittää. Kotimaisten leikkokukkien viljelyn ammattimaistuesssa suunta on avomaalta kasvihuoneisiin. Avomaatuotanto tuskin katoaa mihinkään, mutta osa tuotannosta voisi siirtyä kasvihuoneisiin. Silloin kukat eivät tosin olisi enää ”hitaita kukkia”.

Kotimaisella kukkatuotannolla olisi tilaa kasvaa. Pitäisi tutkia, mitä kukkakaupat ja kuluttajat haluavat ja mitä viljelijät haluavat kasvattaa. Kotimaisella tuotannolla voisi hyvin rikkoa totuttuja rajoja ja tuottaa persoonallisia lajikkeita. Oikean kohderyhmän kartoittaminen ja tietoisuuden lisääminen ovat tässä kohtaa avainasemassa. Tilaamisen ja kuljettamisen ongelmia tulisi myös ratkaista. Ehkä yhteinen verkkokauppa ja/tai tukku slow flower -kukille tai ylipäätään kotimaisille kukille voisi olla tilaajan kannalta helpointa. Silloin kukkakaupat tai kuluttajat tietäisivät jo valmiiksi kaikkien kukkien olevan vastuullisia. Tämä vaatisi viljelijöitä yhteistä linjaa ja laatuvaatimuksia tuotteilleen. Ajatus, että kuluttajan ei tarvitsisi miettiä kukkaostoksilla kestävästi tuotettujen kukkien varmuutta on kiehtova!

Minusta kukkateollisuuden vertaaminen pikamuotiin on osuva. Tiedetään, että taustalla on jotain ei-kestävää, mutta silti halpoja kukkia ostetaan. Kukkakuluttamisen valinnoilla voi auttaa kestävämpien kukkien tuotannon kehittymistä ja tietoisuuden lisäämistä.

Kokemukseni perusteella kukkakaupan myyjänä kuluttaja alkaa kunnioittamaan kotimaisuutta vasta kun siitä kerrotaan. Kukkakauppojen tulisi siis tuoda asiaa tehokkaasti esille. Näen, että se on kukkakauppiaiden vastuu. Kotimaisten kukkien sesonkia ja viljelijöiden tarinoita tulisi rummuttaa vielä enemmän. Vain murto-osa kuluttajista tiedostaa, että kukkaostoksilla olisi mahdollista ostaa kotimaisia kukkia.

Viljelijöillä olisi taatusti valtavasti potentiaalia luoda suomalaisiin olosuhteisiin kohdistettua viljelyyn liittyvää materiaalia. Slow flower -kukkien matka on vasta alussa, eikä tällaisen materiaalin tekoon olla vielä ehkä keretty, mutta luulen, että tulevaisuudessa esimerkiksi viljelyyn liittyvälle oppimateriaalille, niin ammattikäyttöön, kuin kotipuutarhureille tulee olemaan tarvetta ja kysyntää. Milloinhan ilmestyy ensimmäinen kotimainen leikkokukkien viljelystä kertova kirja? Tai kuka viljelijöistä aloittaa ensimmäisenä pitämään kukkaviljelyn kurseja? Jään innolla odottamaan!

Lähteet

Aalto yliopisto. (2021) Irene Purasachit törmäsi kukkateollisuuden jäteongelmaan – nyt hän tekee hylätyistä kukista materiaalia kukkaroihin ja käsilaukkuihin. Haettu 23.2.2022 osoitteesta <https://www.aalto.fi/fi/uutiset/irene-purasachit-tormasi-kukkateollisuuden-jateongelmaan-nyt-han-tekee-hylatyista-kukista>

Ali-Marttilan puutarha Oy. (2022) Yritys. Haettu 17.2.2022 osoitteesta https://www.ali-marttila.fi/?page_id=12

Benzakein E. & Chai J. (2019) *Floret farm's: Cut Flower Garden. Grow, harvest & arrange stunning seasonal blooms*. Chronicle Books.

Botanist and poet. [@botanist.and.poet] (2021) Instagram.
<https://www.instagram.com/botanist.and.poet/>

Google maps. (2022) <https://www.google.fi/maps/@65.5531364,30.5870924,5.22z>

Floret Flowers Farm. (2022) Haettu 14.3.2022 osoitteesta <https://www.floretflowers.com/>

Flowers from the farm. (2022) *Discover the beauty of British flowers*. Haettu 23.2.2022 osoitteesta <https://www.flowersfromthefarm.co.uk/>

Flowerescue ry. (n.d.) Haettu 11.3.2022 osoitteesta <https://www.flowerescue.org/fi/koti>

Ilmatieteenlaitos. (2021) *Kasvukausi 2021*. Haettu 9.2.2022 osoitteesta <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/kasvukausi-2021>

Ilmasto-opas. (2018) *Kasvukaudet pidentyvät ja lämpenevät*. Haettu 4.3.2011 osoitteesta: <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/suomen-muuttuva-ilmasto/-/artikkeli/b801e77a-b461-42cf-8f8b-be63658776ab/kasvukaudet-pidentyvät-ja-lampenevat.html>

Ilmatieteenlaitos. (n.d.) *Terminen kasvukausi*. Haettu 9.2.2022 osoitteesta <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/terminen-kasvukausi>

Järvenpään Kukkatalo. (2021) *Oma leikkokukka – kasvata ihanat omat leikkokukat*. Haettu 31.3.2022 osoitteesta <https://www.jarvenpaankukkatalo.fi/omaleikkokukka-kasvata-ihangat-omat-leikkokukat/>

Kauniisti kotimainen. (n.d.) *Sirkkalehtimerkki*. Haettu 2.3.2022 osoitteesta <https://kauniistikotimainen.fi/sirkkalehtimerkki/>

Kauniisti kotimainen. (n.d.) Vuonna 2022 tulppaneja viljellään 69 miljoonaa. Haettu 2.3.2022 osoitteesta <https://kauniistikotimainen.fi/vuonna-2022-tulppaneja-viljellaan-69-miljoonaa/>

Kekkilä Garden. (2021) *Puutarhatrendit – elämme uutta vihreää vaihetta*. Haettu 18.1.2022 osoitteesta <https://mediabank.kekkila-bvb.com/l/hC2-kDtm8N>

Kesko. 2022. *Tuotteiden jäljillä; Keniasta asiakkaan kotiin*. Haettu 2.3.2022 osoitteesta <https://www.kesko.fi/jaljilla/?cid=43102&sc=1>

K-Ruoka. (n.d.) *Leikkokukat*. Haettu 31.3.2022 osoitteesta <https://www.k-ruoka.fi/kauppa/tuotehaku/kodintekstiilit-ja-sisustus/kukat-kasvit-ja-ruukut/leikkokukat>

Luonnonvarakeskus. (2022) https://stat.luke.fi/puutarhatilastot-2021_fi

Koristekasvituotanto kasvihuoneissa muuttujina ELY-keskus, laji, tieto ja vuosi:

https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_04%20Tuotanto_20%20Puutarhatilastot/03c_Koristekasvituotanto_kasvihuoneissa.px/table/tableViewLayout2/?loadedQueryId=a56b928e-c316-4327-97f4-e9d60bfce10f&timeType=from&timeValue=2020

Maaseudun tulevaisuus. (12.8.2017) *Kukat tukevat tilan muiden tuotteiden myyntiä*. Haettu 27.1.2022 osoitteesta <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/kukat-tukevat-tilan-muiden-tuotteiden-myynti%C3%A4-p-1.201388>

Meillä kotona. (2022) *Hävikkikukista voi olla paljon iloa, sanoo kukkia pelastava Kati*

Mayfield – näin voit olla kukkaostoksilla tiedostava kuluttaja. Haettu 9.3.2022 osoitteesta

<https://www.meillakotona.fi/artikkelit/havikkikukat-voivat-tuoda-paljon-iloa>

Alkuperäinen lähde: Kotivinkki 18/2021.

Monosilla Garden [@monosillagarden] (2021) Instagram.

<https://www.instagram.com/monosillagarden/>

OEC World. (2019) Haettu 3.3.2022 ositteesta <https://oec.world/en/profile/hs92/cut-flowers#latest-data>

Pieni Kukkarfarmi [@pieni_kukkarfarmi] (2020–2021) Instagram.

https://www.instagram.com/pieni_kukkarfarmi/

Tikkanen J. (2022) *Puutarhakalenteri*. Puutarha-Sanomien PS Oy

Puutarhaliitto. (n.d.) *Järjestelmällinen laatutyö*. Haettu 16.2.2022 ositteesta

<https://www.puutarhaliitto.fi/laatutyo>

Puutarhaliitto. (n.d.) *Laatutarha*. Haettu 17.2.2022 ositteesta

<https://www.puutarhaliitto.fi/laatutarha/>

Puutarhaliitto. (2020) *Viljelmän laatutarha -ohjeisto, versio 2020*. Haettu 16.2.2022

ositteesta <https://www.puutarhaliitto.fi/wp-content/uploads/2020/06/2020-6-Viljelm%C3%A4n-Laatutarha-FINAL.pdf>

Reilu kauppa. (n.d.) *Ruusut ja muut kukat*. Haettu 28.1.2022 osoitteesta

<https://reilukauppa.fi/kukat/>

Ruokavirasto. (2021) *Kasvipassin käyttö*. Haettu 1.4.2022 osoitteesta

<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/kasvintuotanto/kasvinterveys/valvonta/kasvipassin-kaytto/>

Ruokavirasto. (2022) *Siementen tilaaminen verkosta*. Haettu 31.3.2022 osoitteesta

<https://www.ruokavirasto.fi/henkiloasiakkaat/metsa-ja-puutarha/kotipuutarhurit/siementen-tilaaminen-verkosta/>

Slow Flowers Finland. (2022). *Löydä viljelijäsi*. Haettu 4.3.2022 osoitteesta

<https://www.slowflowersfinland.fi/viljelijat>

Slow Flowers Finland. (2022) *Satokauden leikkokukkia lähiviljelijöiltä*. Haettu 23.2.2022

osoitteesta <https://www.slowflowersfinland.fi/>

- Slow flowers podcast. (n.d.) *Debra Prinzing; about Debra*. Haettu 24.4.2022 osoitteesta <https://www.slowflowerspodcast.com/about/>
- Snittblomsodlare i Sverige (2022) Haettu 23.2.2022 osoitteesta <https://snittblomsodlare.se/>
- Studio Frö. (2022) Haettu 24.2.2022 osoitteesta <https://studiofro.fi/>
- Suomen Ympäristökeskus, SYKE. (2013) *Y-HIILARI Hiilijalanjälki -työkalu*. Haettu 31.3.2022 osoitteesta https://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Kulutus_ja_tuotanto/Laskurit/YHiilari
- UNECE. (n.d.) *Mission*. Haettu 2.3.2022 osoitteesta <https://unece.org/mission>
- Urosen puutarha. (n.d.) *Omaa tuotantoa vuoden ympäri*. Haettu 17.2.2022 osoitteesta <https://www.urosenkukka.fi/puutarha/>
- Versoileva. (2022) Puutarhatrendit 2022. Haettu 22.4.2022 osoitteesta <https://www.versoileva.fi/puutarhatrendit-2022/>
- Vieraslajit. (n.d.) *Kansallinen vieraslajiluettelo / EU:n vieraslajiluettelo*. Haettu 31.3.2022 osoitteesta <https://vieraslajit.fi/lajit?FiList=true&invasiveSpeciesMainGroups=HBE.MG2&EuList=true>
- Viherlandia. (2020) *Nuppulan ruusut*. Haettu 17.2.2022 osoitteesta <https://viherlandia.fi/nuppula/nuppulan-ruusut/>
- Wikipedia. (n.d.) *Slow flowers*. Haettu 3.2.2022 osoitteesta https://en.wikipedia.org/wiki/Slow_Flowers
- Wikipedia. (2021). *Slow flowers*. Haettu 20.1.2022 osoitteesta https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Slow_Flowers&oldid=1032575813
- Yle uutiset. (1.6.2018) *Jämsässä viljellään yhä kotimaisia leikkoruusuja – "Ruusuissa on kirkaammat värit, kun jalostuksessa ei tähdätä kuljetuskestävyyteen"* Haettu 9.5.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-10233833>

Yle uutiset. (8.8.2020). *Leikkokukkien kasvattaminen Suomessa ei ollutkaan mahdotonta: floristi Saara Nevala irtisanoutui kukkakaupasta ja poimii nykyään sidottavansa mökkipellostaan*. Haettu 18.1.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11483159>

Yle uutiset. (28.1.2019) *Suurin osa Suomen ruusuista lentää rahtikoneella Keniasta – Keskustelu lentämisen ilmastovaikutuksista pyörii kuitenkin lomalentämisessä*. Haettu 17.2.2022 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-10614917>

Youtube. (2021) La Humla Suse. *Flowers for pollinators* – webinaari.
<https://www.youtube.com/watch?v=OosO5GO5LU8>

Yrjänäinen, H., Sivenius, F., Kaukoranta, T., Näkkilä, J., Särkkä, L., Tuhkanen, E., (2013) MTT, Raportti 83. s. 40. Haettu 2.3.2022 osoitteesta
<http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti83.pdf>

Haastattelut:

Bergman Jenni, Studio Frö. Vastuullisten kukkien kukkakauppias. 10.3.2022

Järvenpää Kreetta. Valokuvaaja ja toimittaja. 1.2.2022.

Kangas Niina. Kauppapuutarhaliiton toiminnanjohtaja. 8.2.2022.

Kulki Mia. Slow flower viljelijä, puutarhuri ja floristi. 28.1.2022.

Kyrö Anni, Harjulan tila. Slow flower -viljelijä, Orimattila. 1.2.2022.

Mononen Sannaliina, Monosilla Garden. Slow flower -viljelijä, Siuntio. 4.2.2022.

Nevala Saara, Pieni Kukkafarmi. Slow flower -viljelijä, Kuortane. 19.1.2022.

Pirhonen Anu. Toimittaja; kukka- ja puutarhakauppa, yritys uutiset. Puutarha&kauppa -lehti, Kauppapuutarhaliitto RY. 27.1.2022.

Rasku Sanna. Puutarha-alan asiantuntija. 9.2.2022.

Saarinen Heidi, Kukkahuone Linnea. Slow flower -viljelijä, Nukari. 20.1.2022.

Sitolahti Saija. Floristimestari ja kukkakauppias, Järvenpään Kukkatalo Oy. 14.2.2022.

Vireaho Johanna. Toimittaja ja kirjailija. 2.2.2022.

Liite 1: Taimitarha- ja leikkokukkaviljely avomaalla ELY-keskuksittain 1984–2014

Taimitarha- ja leikkokukkaviljely avomaalla ELY-keskuksittain 1984 - 2014
Plantskole- och snittblomsterodling på friland enligt NTM-central 1984 - 2013
Outdoor nursery and cut flower cultivation by ELY Centres in 1984 - 2013

ELY-keskus NTM-central ELY Centre	Taimitarhat - Plantskolor - Nurseries					Leikkokukat ja -vihreä Snittblommor och -grönt <i>Cut flowers and greens</i>		
	Yhteensä Totalt Total	Hedelmä- ja marjakasvit Frukt- och bärväxter <i>Fruit- and berry plants</i>	Koriste- pensaat Prydnads- buskar <i>Ornamental bushes</i>	Koriste- puut Prydnads- träd <i>Ornamental trees</i>	Perennat Perenner <i>Perennials</i>	Yritysten määrä Antal företag <i>Number of enterprises</i>	Pinta- ala Area	
	kpl - st. number	ha	ha	ha		kpl - st. number	ha	
Uudenmaan	18	97,7	20,3	45,1	29,3	2,9	11	2,6
Varsinais-Suomen	16	17,4	5,5	3,7	7,4	0,9	12	9,2
Satakunnan	6	10,5	1,1	..	6,5	1,7	5	6,7
Hämeen	9	102,3	2,4	14,1	85,3	0,4	7	2,0
Pirkanmaan	7	53,4	23,4	10,9	18,6	..	10	1,7
Kaakkois-Suomen	4	5,2	..	..	..	..	7	1,8
Etelä-Savon	10	27,6	2,3	3,0	22,2	..	7	2,3
Pohjois-Savon	8	9,8	1,3	6,2	0,7	1,6	6	1,5
Pohjois-Karjalan	11	2,9	1,3	..	0,7	..	4	1,6
Keski-Suomen	5	20,6	1,6	..	15,9	1,1	4	0,3
Etelä-Pohjanmaan	5	1,7	0,2	0,6	0,4	0,5	1	..
Pohjanmaan	5	22,0	2,3	..	13,9	1,7	3	..
Pohjois-Pohjanmaan	6	3,5	0,1	1,7	1,0	0,8	1	..
Kainuun	1	..	..	..	..	..	..	..
Lapin	3	7,6	..	2,8	3,3	1,0	1	..
Ahvenanmaa - Åland	1	..	..	..	..	..	1	..
Koko maa - Hela landet	115	382,3	64,0	97,6	206,2	14,1	81	31,6

Whole country

				1)	1)			
1984	248	458	77	358	..	23	165	23
1985	239	331	76	238	..	17	144	22
1986	265	476	99	360	..	17	156	25
1987	278	566	91	450	..	25	122	21
1988	273	601	109	468	..	24	140	22
1989	310	635	109	499	..	27	157	27
1990	321	702	92	508	..	35	194	40
1991	328	743	109	593	..	41	214	48
1992	335	797	108	647	..	42	240	48
1993	350	796	120	628	..	38	245	57
1994	371	787	110	627	..	40	294	66
1995	376	809	111	644	..	40	263	78
1996	367	779	95	647	..	37	286	102
1997	347	751	93	610	..	48	278	82
1998	362	758	90	620	..	48	256	87
1999	343	696	89	571	..	37	246	89
2000	325	664	72	552	..	39	248	94
2001	314	607	84	196	291	35	204	76
2002	308	651	76	208	331	36	215	82
2003	286	622	74	190	321	36	195	79
2004	276	632	74	192	331	34	218	89
2005	270	628	86	186	315	41	130	62
2006	220	566	62	176	291	37	94	34
2007	210	536	68	159	263	46	91	35
2008	191	511	53	163	265	31	136	42
2009	184	488	56	166	233	33	119	47
2010	173	506	62	170	248	27	98	51
2011	153	444	45	128	247	25	105	63
2012	133	405	61	119	206	19	81	34
2013 ¹⁾	114	392	66	112	198	15	81	26
2014	115	382	64	98	206	14	81	32

1) Sisältää vuodesta 2013 alkaen vain taloudellisen kynnysarvon (SO 2000 euroa) ylittävät yritykset - innehåller från år 2013 endast företag som överskrider det ekonomiska tröskelvärdet (SO 2 000 euro) - As of 2013, only enterprises that exceed the economic threshold (SO 2,000 euros) are included.

Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Puutarhatilastot
Källa: FOS: Naturresursinstitutet, Trädgårdsstatistik
Source: OSF: Natural Resources Institute Finland, Horticultural Statistics

Liite 2: Avomaatuotannon jakautuminen Suomessa vuosina 2020 ja 2021. Erytystarkennus vuoden 2021 leikkokukkien ja leikkovihreiden viljelymääriin.

Avomaatuotannon jakautuminen muuttujina ELY-keskus, Muuttuja, Kasviryhmä ja Vuosi													
		YHTEENSÄ		Vihannekset		Hedelmät		Marjat		Taimitarhat		Leikkokukat ja leikkovihreä	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
KOKO MAA	Yrityksiä (kpl)	2725	2606	1427	1378	348	340	1605	1556	88	50	26	37
	Pinta-ala (ha)	19861	19631	11705	11376	722	719	7076	7226	334	271	24	39
Uusimaa	Yrityksiä (kpl)	198	183	116	113	40	33	91	86	10	6	7	5
	Pinta-ala (ha)	2101	1691	1596	1203	94	91	326	323	81	69	4	4
Varsinais-Suomi	Yrityksiä (kpl)	520	493	412	393	66	64	201	199	15	9	3	7
	Pinta-ala (ha)	4879	5061	3759	3908	164	158	936	972	13	12	7	11
Satakunta	Yrityksiä (kpl)	238	230	200	193	8	10	74	65	3	2	2	5
	Pinta-ala (ha)	2764	2580	2517	2337	3	4	231	227	8	..	..	6
Häme	Yrityksiä (kpl)	207	202	126	121	22	19	116	119	9	5	2	2
	Pinta-ala (ha)	1626	1630	908	933	25	23	602	579	90	94	..	..
Pirkanmaa	Yrityksiä (kpl)	121	118	50	52	15	18	88	88	6	1	..	2
	Pinta-ala (ha)	472	472	174	197	18	18	245	255	35	..	..	..
Kaakkois-Suomi	Yrityksiä (kpl)	123	116	52	55	22	22	86	81	3	1	5	5
	Pinta-ala (ha)	598	635	172	211	18	16	403	405	4	..	1	2
Etelä-Savo	Yrityksiä (kpl)	205	178	87	76	34	28	156	139	3	2	1	2
	Pinta-ala (ha)	1305	1076	575	462	32	27	656	582	39	..	..	..
Pohjois-Savo	Yrityksiä (kpl)	245	247	55	64	22	23	219	215	7	6	1	2
	Pinta-ala (ha)	1877	2142	356	480	11	16	1502	1596	8	50	..	..
Pohjois-Karjala	Yrityksiä (kpl)	149	150	26	25	18	19	132	135	11	7	3	2
	Pinta-ala (ha)	977	1027	58	59	8	8	900	948	9	11	1	..
Keski-Suomi	Yrityksiä (kpl)	130	119	37	32	28	30	109	102	5	5	..	1
	Pinta-ala (ha)	353	333	39	32	21	21	283	268	10	13	..	..
Etelä-Pohjanmaa	Yrityksiä (kpl)	151	149	59	57	12	10	103	98	1	..	..	1
	Pinta-ala (ha)	681	695	375	419	5	5	302	269	..	..	..	..
Pohjanmaa	Yrityksiä (kpl)	136	130	73	65	13	12	74	80	5	2	1	2
	Pinta-ala (ha)	772	788	548	472	8	6	190	301	25	..	..	..
Pohjois-Pohjanmaa	Yrityksiä (kpl)	135	133	48	47	8	11	91	90	5	2	1	1
	Pinta-ala (ha)	621	659	253	281	2	3	363	370	2	..	..	..
Kainuu	Yrityksiä (kpl)	45	37	10	12	6	5	39	32	3	1	..	..
	Pinta-ala (ha)	145	140	38	40	2	2	102	94	3	..	..	..
Lappi	Yrityksiä (kpl)	31	27	17	14	..	..	17	17	2	1	..	..
	Pinta-ala (ha)	63	65	35	36	..	..	23	24	..	..	..	..
Ahvenanmaa	Yrityksiä (kpl)	91	94	59	59	34	36	9	10	..	..	..	..
	Pinta-ala (ha)	627	638	302	304	312	321	12	13	..	..	..	..

Liite 3. Haastattelukysymykset

Kysymyksiä viljelijöille:

1. Miksi viljelet leikkokukkia?
  - Mikä on taustasi, tavoitteesi ja haaveesi viljelijänä?
2. Käytäntö, eli missä ja miten viljelet?
  - Onko sinulla jokin viljelymenetelmä, jota noudatat?
  - Tuotteesi? Miten valitset tuotteesi?
  - Oheistuotteet tai jatkojalosteet?
3. Leikkokukkien tämänhetkinen arvostus
  - Onko työ kannattavaa?
4. Miksi kotimaiset avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat nyt niin trendikkäitä?
5. Mihin suuntaan trendi on menossa?

Kysymyksiä jälleenmyyjille:

1. Miksi kotimaiset avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat nyt niin trendikkäitä?
2. Millä tavalla kotimaisten leikkokukkien trendi näkyy kukkakaupoissa?
  - floristin työssä?
  - leikkokukkavalikoimassa?
3. Mikä on kotimaisen leikkokukan arvo – ja hinta?
4. Mitä kaupat haluavat myydä?
  - Onko kotimaiset leikot uhka vai mahdollisuus?
5. Miten avomaalla kasvatettujen leikkokukkien trendiä voisi hyödyntää tai kehittää jälleenmyyjien näkökulmasta?

Kysymyksiä alan muille asiantuntijoille:

1. Miksi kotimaiset avomaalla kasvatetut leikkokukat ovat nyt niin trendikkäitä?
2. Mihin suuntaan trendi on menossa?
3. Avomaan leikkokukkien tämänhetkinen arvostus.

Liite 4. Suomessa viljeltäviä lajeja ja lajikkeita: Leikkokukat

laji/lajike		Y=yksivuotinen K=kaksivuotinen M=monivuotinen
Achillea x millefolium	siankärsämöt, hybridilajikkeet	M
Agastache mexicana	meksikoniiso	Y
Ageratum houstonianum	sinitähtönen	Y
Agrostemma githago	aurankukka	Y
Amaranthus sp.	revonhännät	Y
Ammi sp.	sudenporkkanat	Y/K
Anemone	vuokot	M
Anethum graveolens	tilli	Y
Antirrhinum majus	leijonankita	Y
Aquilegia	akileijat	M
Aster	asterit	M
Astilbe	jaloangervot	M
Astrantia major	isotähtiputki	M
Brassica oleracea	koristekaalit	Y
Calendula officinalis	tarhakehäkukka	Y
Callistephus chinensis	kiinanasteri	Y
Campanula medium	maariankello	K
Celosia argentea	kukonharja	Y
Centaurea cyanus	ruiskaunokki	Y
Centranthus ruber	punavirma	M
Cerintho major	isovahakukka	Y
Chrysanthemum	krysanteemit	Y
Clarkia omoena	isosilkkiputki	Y
Cobaea scandens	kelloköynnös	Y
Consolida ajacis	tarhakukonkannus	Y
Cosmos atrosanguineus	suklaakosmos	Y
Cosmos bipinnatus	punakosmos	Y
Craspedia globosa	kultahehku	Y
Cynoglossum officinale	koirankielet	K
Dahlia	daaliat	M
Daucus carota	koriste/rikkaporkkana	K
Delphinium	ritarinkannus	M
Dianthus caryophyllus	tarhaneilikka	M
Digitalis purpurea	sormustinkukka	M
Echinacea purpurea	kaunopunahattu	M
Eryngium	piikkiputket	Y/K/M
Eucalyptus gunnii	hopeaeukalyptus	Y
Euphorbia marginata	lumityräkki	Y
Fritillaria	pikarililjat	M
Gazania rigens	timanttikukka	Y
Gladiolus	miekkaliljat	M

<i>Gomphrena globosa</i>	pyöröpallohäntä	Y
<i>Helianthus annuus</i>	aurionkukat	Y
<i>Helleborus</i>	jouluruusut	M
<i>Hesperis matronalis</i>	Tarhaillakko	M
<i>Hyacinthus orientalis</i>	tuoksuhyasintti	M
<i>Lathyrus odoratus</i>	haju/tuoksuherne	Y
<i>Lavatera trimestris</i>	kesämalvikki	Y
<i>Leucanthemum vulgare</i>	päivänkakkara	M
<i>Leucojum vernum</i>	kevätkello	M
<i>Lilium</i>	liljat	M
<i>Limonium sinuatum</i>	sini-ikiviuhko	Y
<i>Linum perene</i>	sinipellava	Y
<i>Lunaria annua</i>	kesäkuuruoho	Y/K
<i>Malope trifida</i>	maloppi	Y
<i>Matthiola incana</i>	tarhaleukoija	Y
<i>Mentha</i>	mintut	Y/M
<i>Moluccella laevis</i>	kotilokukka	Y
<i>Monarda sp.</i>	värimintut	M
<i>Muscari sp.</i>	helmililjat	M
<i>Myosotis</i>	lemmikki	M
<i>Narcissus</i>	narsissit	M
<i>Narcissus poeticus</i>	valkonarsissi	M
<i>Nigella damascena</i>	tarhaneito	Y
<i>Ocimum</i>	basilikat	Y
<i>Orlaya grandiflora</i>	tähtikesäputki	Y
<i>P. somniferum</i>	pioniunikko	Y
<i>Paeonia</i>	pionit	M
<i>Papaver sp.</i>	unikot	M
<i>Phaseolus coccineus</i>	ruusupapu	Y
<i>Phlox drummondii</i>	kesäleimu	Y
<i>Phlox paniculata</i>	syysleimu	M
<i>Physalis alkekengi</i>	lyhtykoiso	M
<i>Ranunculus asiaticus</i>	jaloleinikit	M
<i>Rhodanthe chloropetala</i>	rusoikikukka	Y
<i>Rosa</i>	ruusut	M
<i>Rudbeckia hirta</i>	kesäpäivänhattu	Y
<i>Salvia farinacea</i>	härmesalvia	Y
<i>Salvia viridis</i>	kirjosalvia	Y
<i>Scabiosa sp.</i>	törmäkukat	Y
<i>Sedum</i>	maksaruohot	M
<i>Tagetes erecta</i>	isosamettikukka	Y
<i>Tanacetum parthenium</i>	reunuspäivänkakkara	Y
<i>Trachelium caeruleum</i>	isosininuppi	Y
<i>Trachymene caerulea</i>	sinivarjo	Y
<i>Tropaeolum majus</i>	isoköynnöskrassi	Y
<i>Tulip</i>	tulppaani	M
<i>Xerochrysum bracteatum</i>	iso-olkikukka	Y
<i>Zinnia elegans</i>	isotsinnia	Y

(Lähde: Benzakein & Chai. 2019. Instagramtilit: Pieni Kukkafarmi, Monosilla Garden, Botanist and poet. Tikkanen J. 2022.)

Liite 5. Suomessa viljeltäviä lajeja ja lajikkeita:**Kukkivat ja marjovat puuvartistet**

Clematis	kärhöt
Crataegus	orapihlajat
Humulus lupulus	humala
Hydrangea	hortensiat
Hypericum	kuismat
Lonicera caprifolium	köynnöskuusama
Malus purpurea	koristeomenapuut
Philadelphus	jasmikkeet
Prunus Sargentii-	
Ryhmä	rusokirsikka
Rosa	pensasruusut
Rosa	ruusut
Symphoricarpos albus	lumimarjat
Syringa	syreenit
Viburnum	heidet

Leikkovihreät; ruoho- ja puuvartistet

Alchemilla	poimulehdet
Bergenia	vuorenkilvet
Carpinus betulus	euroopanvalkopyökki
Eucalyptus	eukalyptus
Fagus sylvatica	euroopanpyökki
Hosta	kuuliljat
Physocarpus	heisiangervot
Rubus ideaeus	vadelma
Thlapsi	taskuruohot

Koristeheinät

Briza maxima	isoräpelö
Lagurus ovatus	jänönhäntä
Panicum	röyhyhirssi
Panicum miliacetum	viljahirssi
Pennisetum	sulkahirssi
Pennisetum villosum	untuvasulkahirssi
Setaria	pantaheinä

(Lähde: Benzakein & Chai. 2019.)